

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

**Bütünleştirici Eğitim İçin zel Eğitim Hizmetlerinin
Kalitesinin Artırılması İçin Teknik Yardım
(EuropeAid/139588/IH/SER/TR)**

Eğitim İhtiyaç Analizi Birinci Tur Araştırma Raporu

29 Temmuz 2020

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

İçindekiler Listesi

TABLolar LİSTESİ	4
YÖNETİCİ ÖZETİ	5
Araştırmanın Amacı.....	5
Araştırma Modeli	5
Evren ve Örneklem.....	5
Veri toplama Aracı	5
Bulgular	6
1. GİRİŞ	8
2. AMAÇ	9
3. YÖNTEM	10
Araştırma Modeli	10
Evren ve Örneklem.....	10
Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri.....	12
Cinsiyet Dağılımı.....	12
Yaş Dağılımı	13
Eğitim Düzeyi Dağılımı.....	13
Çalışılan Okul Türü ve Kademesi	13
Mesleki Pozisyon.....	14
MEB’de Çalışma Yılı	15
Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Konularında Hizmetiçi Eğitim Alma	15
Lisans Eğitimi Sırasında Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Kapsamında Ders Veya Dersler Alan Öğretmenlerin Dağılımı.....	16
Veri Toplama Araçları.....	16
4. BULGULAR	18
4.1. Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algıları	18
Katılımcıların Bütünleştirici Eğitim Yeterliklerine İlişkin Algılarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi	21
Cinsiyet	22
Yaş.....	25
Katılımcıların Eğitim Düzeyi	28
Çalışılan Okul Türü ve Kademesi	31

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Konularında Hizmet İçi Eğitim Alan ve Almayan Öğretmenlerin Yeterlik Durumu	37
Lisans Eğitimi Sırasında Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Kapsamında Ders Veya Dersler Alan ve Almayan Öğretmenlerin Yeterlik Algısı	39
4.2. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşleri	41
Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşleri	43
4.3. Kaynaştırma/Bütünleştirme Uygulamalarının Başarısı Engellenen Olası Etkenler	51
Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Etkileyen Faktörler	52
4.4. Öğretmenlerin Rol Ve Tutumlarına İlişkin Görüşler	59
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	63
KAYNAKLAR.....	66
EKLER	67
EK-1: 1., 2. ve 3. Düzey ve Okul Türü Ve Kademesine Göre Anketlerin Uygulanacağı Okul Sayıları.....	67
EK-2: Araştırma Anketi	68
EK TABLOLAR.....	74

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Örneklem, Katılım ve Cevaplılık Oranlarının İBBS 1 Bölgelerine Göre Cinsiyet Dağılımı	11
Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı	12
Tablo 3. Katılımcıların Yaş Dağılımı	13
Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Dağılımı	13
Tablo 5. Katılımcıların Çalıştığı Okul Türü ve Kademesi Dağılımı	14
Tablo 6. Katılımcıların Mesleki Pozisyonlarına Göre Dağılımı	15
Tablo 7. Katılımcıların MEB’de Çalışma Yıllarına Göre Dağılımı	15
Tablo 8. Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Konularında Daha Önce Herhangi Bir Hizmetçi Eğitim Programına Katılan ve Katılmayan Öğretmenlerin Dağılımı	15
Tablo 9. Lisans Eğitimi Sırasında Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Kapsamında Ders veya Dersler Alan Öğretmenlerin Dağılımı	16
Tablo 10. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Aritmetik Ortalaması ve Yeterlik Maddelerinde Belirtilen Görüşlere Katılma Derecelerinin Yüzdeleri Dağılımı	19
Tablo 11. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Cinsiyete Göre Aritmetik Ortalaması	23
Tablo 12. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Yaş Değişkenine Göre Aritmetik Ortalaması	26
Tablo 13. Öğretmenlerin Bütünleştirme Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalaması	29
Tablo 14. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Çalışılan Okul Türü ve Kademesine Göre Aritmetik Ortalaması	32
Tablo 15. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Mesleki Pozisyonlarına Göre Aritmetik Ortalaması	34
Tablo 16. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Öğretmenlik Mesleğindeki Çalışma Yıllarına Göre Aritmetik Ortalaması	36
Tablo 17. Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Konularında Hizmet İçi Eğitime Katılan ve Katılmayan Öğretmenlerin Yeterlik Algılarının Aritmetik Ortalamaları	38
Tablo 18. Lisans Eğitimi Sırasında Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Kapsamında Ders veya Dersler Alan ve Almayan Öğretmenlerin Yeterlik Algılarının Aritmetik Ortalamaları	40
Tablo 19. Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş Belirten ve “Bilgim Yok” Seçeneğini İşaretleyen Katılımcıların Dağılımı	42
Tablo 20. Okullarda Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri	45
Tablo 21. Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüş Belirten ve “Bilgim Yok” Seçeneğini İşaretleyen Öğretmenlerin Dağılımı	51
Tablo 22. Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Aritmetik Ortalaması ve Yüzdeleri Dağılımı	53
Tablo 23. Öğretmenlerin Eğitim-Öğretim Süreçleri İle Çocuklara Bakış Açıklarına İlişkin Aritmetik Ortalamalar ve Yüzde Değerleri	59

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

YÖNETİCİ ÖZETİ

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, yönetici ve öğretmenlerin bütünleştirme-kaynaştırma süreçlerine ilişkin eğitim ihtiyaçlarını belirleme araştırması öncesi, yönetici ve öğretmenlerin yeterlik algılarını belirlemek, mevcut uygulamalara ilişkin görüşlerini almak, okullarda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının başarısını olumsuz etkileyen faktörlerin neler olduğuna dair düşüncelerini saptamaktır. Bir diğer anlatımla, bu çalışma eğitim ihtiyaç analizi araştırmasına girdi sağlama amacı güden bir çalışmadır.

Araştırma Modeli

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarına ilişkin yeterlik algılarını ve bu uygulamalarda yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde betimsel bir araştırmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırma evreni tüm Türkiye’de örgün eğitim yapan kamu okullarında çalışan idareci ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Türkiye evreninde 61442 öğretmene erişebilmek amacıyla, 81 ilden 7337 okul seçilmiştir. Anketleri dolduran öğretmen sayısı 39331 olmuştur. Katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde, %61,1’inin kadınlardan, %38,9’unun ise erkeklerden oluştuğu görülmüştür. Örneklem grubunun %60’ı 40 yaş veya altında, %40’ı ise 41 yaş veya üzerindedir. Katılımcıların eğitim düzeyine göre dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin %87,3’ünün lisans, %8,7’sinin yüksek lisans, %3,5’inin önlisans ve %0,2’sinin ise doktora derecesine sahip olduğu belirlenmiştir.

Veri toplama Aracı

Öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarına ilişkin yeterlik algılarını ve bu uygulamalarda yaşanan sorunlara ilişkin düşüncelerini belirlemek amacıyla yaklaşık 15 dakikada tamamlanan beş bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Anketin 1. Bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla 9 soru sorulmuştur. Anketin 2.Bölümünde katılımcıların bütünleştirici eğitime ilişkin yeterlik algılarını saptamaya yönelik 19 önerme; 3. Bölümünde mevcut uygulamalara ilişkin düşüncelerini almak amacıyla 18 önerme yer almıştır. Anketin 4. Bölümünde okullarda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının istenen düzeyde sunulmasını engelleyen olası etkenleri belirlemeye yönelik 14 önerme, son bölümünde ise öğretmenlerin rol ve tutumlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla 8 önerme yer almıştır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

Bulgular

1. Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algıları

Araştırmada katılımcıların görece düşük puan aldığı yeterlikler aşağıda sunulmuştur:

- Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda bilgi,
- Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ile diğer öğrencilere etkili biçimde destek olma,
- Farklı engel türlerine göre BEP hazırlama ve uygulama,
- Ders müfredatı ile kazanımlarını kaynaştırma öğrencilerinin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlama,
- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine destek olma.

2. Okullarda Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşler

Katılımcıların mevcut bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşleri özetlenecek olursa, öğretmenlerin çok büyük bir bölümüne göre okullarda veya özel eğitim sınıflarında kaynaştırma uygulamaları yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmekte, ayrıca kaynaştırma ve özel eğitim sınıflarında okuyan öğrencilere eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.

Bu olumlu değerlendirmelere karşın, katılımcıların kayda değer bir kısmına göre özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler vardır, destek eğitim odaları mekan olarak çocuklara çekici gelmemektedir, mevcut uygulamalar kaynaştırma öğrencilerini akranlarıyla yeterince bütünleştirememektedir, öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterli değildir, BEP'ler çoğu zaman bireysel ihtiyaca göre hazırlanmamaktadır.

Bununla beraber, öğretmenlerin bir kısmı tanı alan öğrenciler hakkında öğretmenleri bilgilendirme işinin kısmen aksadığı, bazı velilerin tanılama süreçlerine müdahale ettiği, eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinin uzun sürdüğü, destek eğitim odalarının yetersiz olduğu, BEP komisyonlarının aktif çalışmadığı görüşündedir.

Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Olumsuz Etkileyen Faktörler

Katılımcıların büyük oranda katıldığı etkenler şunlardır:

- Öğretmenlerin sınıfların kalabalık olması nedeniyle BEP'li öğrencilere zaman ayıramaması,
- Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği,
- BEP süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması,
- Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması,
- Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

Katılımcıların orta düzeyde katıldığı etkenler şunlardır:

- RAM'lerde personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması,
- Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi,
- Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı,
- Öğretmenlerin kaynaştırma/ bütünleştirme uygulamaları konusundaki yetersizliği ve
- Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olmasıdır.

Öğretmenlerin görece daha düşük düzeyde katıldığı etkenler ise şunlardır:

- BEP'lerin genellikle kâğit üzerinde yapılıp, gerçekte uygulanmaması,
- Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması,
- Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi,
- Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

1. GİRİŞ

Günümüzde özel eğitim hizmetleri, bütünleştirici eğitim hizmetlerinin önemli bir bileşeni konumundadır. Bütünleştirici eğitim özel eğitim gereksinimi olan çocukları da içine alacak şekilde, tüm çocukların eğitim sisteminden en üst düzeyde faydalanmasını esas alan bir yaklaşımdır. Ancak bu eğitimden istenen sonucun elde edilmesi, süreçte yer alan tüm unsurların iyi işlemesine bağlıdır.

Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının başarıya ulaşması hiç kuşkusuz ki toplumsal ve sosyal kabul, öğrenci gereksinimlerinin farkına varılması ve önemsenmesi, öğrenci ihtiyaçlarının belirlenmesi, etkili yönetim ve öğretim hizmetlerinin sunulması, personel-veli işbirliği, destekleyici özel eğitim hizmetlerinin sunulmasına bağlıdır (Batu, 2008).

Geçmiş araştırmalar incelendiğinde, bu çalışmalarda öğrenci sayısının fazla olduğu, aynı sınıfta çok sayıda özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin bulunduğu, fiziki koşulların yetersiz olduğu, materyal eksikliği bulunduğu, ebeveyn ve öğretmenin bilgi eksikliğinin olduğu, ölçme araçlarının yeterli olmadığı ve destek eğitim hizmetlerinin iyi sunulamadığına ilişkin sorun alanlarından söz edildiği görölmüştür (Akçamete, Büyükkarakaya, Bayraklı & Sardohan, 2012). Başka bir araştırmada (Saraç ve olak, 2012) bütünleştirme/kaynaştırma uygulamalarında öğretmenlerin diğer okul personelinden yeterli destek alamadığı raporlaştırılmıştır. Bakkaloğlu, Yılmaz, Könez ve Yalçın (2018) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme konusunda bilgilerinin yetersiz ve uyarılama becerilerinin sınırlı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, öğretmen ve yöneticilerin kaynaştırma/bütünleştirme ve özel eğitim konusundaki bilgilerinin eksik olduğu (Babaoğlan & Yılmaz, 2010; Demir & Açar, 2011), bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve BEP'i tam olarak uygulayamadıkları (Avcioğlu, 2011; uhadar, 2006; Kargın vd., 2003) saptanmıştır.

Hiç şüphe yok ki kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere eşit hak ve fırsatlar tanımayan, bütünleştirme-kaynaştırma öğrencilerini yük olarak algılayan, BEP süreçlerine gerekli önemi vermeyen, farklılıklara saygı duymayan, tüm öğrencilere eşit davranmayan, çocukların ihtiyaçlarına duyarlı davranmayan, kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapan sistemlerde bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarının başarılı olması beklenemez.

Türkiye'de kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarıyla ilgili gerçekleştirilen geçmiş araştırmalar incelendiğinde, bu çalışmaların genellikle küçük örnekleme grupları üzerinde yürütölen araştırmalar olduğu dikkati çekmektedir (Mevcut Durum Analizi Raporu, 2020). Oysa Türkiye'de kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının mevcut durumuna ilişkin büyük resmi görebilmek için büyük örnekleme grupları üzerinde kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır. İşte bu araştırma ile bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmıştır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

2. AMAÇ

Bu çalışmanın temel amacı Eğitim İhtiyaç Analizi (EİA) araştırmasından önce yöneticiler ve öğretmenlerin bütünleştirme-kaynaştırma yeterliklerine ilişkin veri toplayıp, mevcut durumu ve yaşanan zorlukları tespit etmek ve ikinci turda doğrudan yapılacak EİA çalışmasına girdi sağlamaktır. Bu nedenle, bu araştırmanın temel amacı, Türkiye’de kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının mevcut durumunu 81 ilden elde edilen veriler ile analiz etmektir. Araştırmada bu genel amaç çerçevesinde aşağdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlerin bütünleştirici eğitime ilişkin yeterlikleri ne düzeydedir?
2. Bu yeterlikler cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalışılan okul türü ve kademesi, mesleki pozisyon, meslekte çalışma yılı gibi demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?
3. Katılımcıların kaynaştırma/ bütünleştirme uygulamalarına ilişkin görüşleri nasıldır?
4. Okullarda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının istenen düzeyde sunulmasını engelleyen olası etkenler nelerdir?
5. Öğretmenlerin eğitim-öğretim süreçlerine ve öğrencilere ilişkin genel tutumu nasıldır?

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem ve veri toplama araçlarına yer verilmiştir.

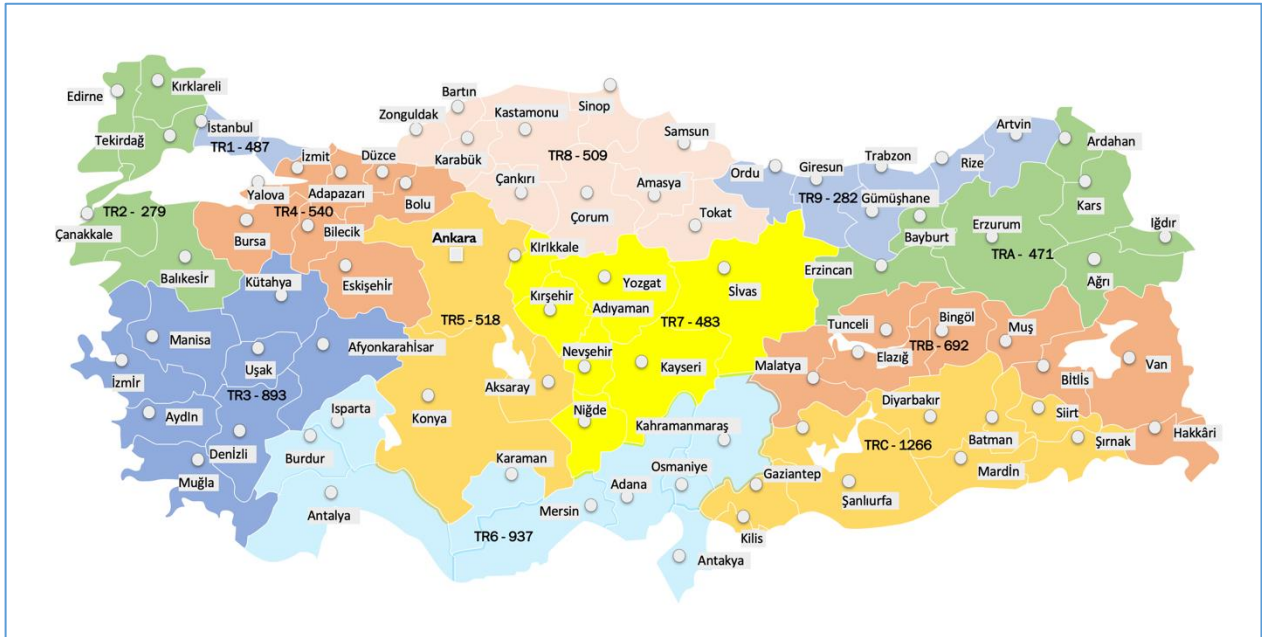
Araştırma Modeli

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarına ilişkin yeterlik algılarını ve bu uygulamalarda yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, betimsel bir çalışma olup, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Bilindiği üzere, betimsel yönetime dayalı tarama çalışmalarında, bir durum var olduğu şekliyle ve olabildiğince ayrıntılı biçimde tanımlanmaya çalışılır (Büyüköztürk, 2016).

Evren ve Örneklem

Araştırmaya konu olan örneklem 2018-2019 Milli Eğitim Örgün Eğitim İstatistikleri¹ adlı yayına dayalı olarak oluşturulmuştur. Araştırma evreni tüm Türkiye’de örgün eğitim yapan kamu okullarında görevli idareci ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Örneklem, cevapsızlık oranı da düşünülerek 50000 olarak tasarlanmıştır. Ancak yaz dönemi ve Yeni Korona Virüs Salgını (COVID-19) nedeniyle cevapsızlık oranının yüksek olacağı düşünülerek örneklem hacmi (öğretmen sayısı) artırılmıştır. Öncelikle ulaşılması planlanan öğretmen sayıları (Tablo 1), sonrasında okul sayıları (Şekil 1) belirlenmiştir. İl aşamada seçilen 61442 öğretmene erişebilmek amacıyla, Türkiye çapında 81 ilden 7337 okul seçilmiştir.

Şekil 1: Katılımcıların Okul Sayılarının İBBS 1 Bölgelerine Göre Dağılımı

¹ http://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=361

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Anketin pilot uygulaması 13-18 Mayıs tarihleri arasında 110 öğretmenin katılımı ile survey monkey uygulaması üzerinden gerçekleştirilmiş, elde edilen geribildirimler değerlendirilmiş, anketin nihai formunun katılımcılar tarafından doldurulması için 2 hafta süre verilmiştir. 10-19 Haziran tarihleri arasında dijital olarak MEB anket platformu üzerinden uygulanan ankete toplam 39331 öğretmen katılmıştır. Cevaplılık oranı %64 olarak hesaplanmıştır. Kadın öğretmenlerin (%67,7) erkek meslektaşlarına (%59) oranla daha yüksek oranda katılım gösterdikleri görülmüştür. Her üç kadın öğretmenden ikisi anketi yanıtlamıştır. Ancak bazı bölgelerde erkeklerin yanıtlama oranının kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Cevaplılık analizleri ve ağırlıklandırma kontrolleri ile yanıtların demografik değişkenlere göre sapmaları analiz edilmiş ve anketi yanıtlayan öğretmenlerin bölgelere göre değişen cevapsızlık oranlarının ülke oranlarını etkilemediği görülmüştür.

Tablo 1. Örneklem, Katılımın ve Cevaplılık Oranlarının İBBS 1 Bölgelerine Göre Cinsiyet Dağılımı

İBBS 1 Bölgeler	Öğretmen Örneklem			Öğretmen Cevaplı			Cevaplılık Oranı (%)		
	Kadın	Erkek	Total	Kadın	Erkek	Total	Kadın	Erkek	Total
TR1 - İstanbul	4058	3105	7162	2526	1011	3537	62.2	32.6	49.4
TR2 - Batı Marmara	1536	1086	2624	1063	514	1577	69.2	47.3	60.1
TR3 - Ege	4250	3133	7383	2941	1461	4402	69.2	46.6	59.6
TR4 - Doğu Marmara	3115	2334	5449	2668	1365	4033	85.7	58.5	74.0
TR5 - Batı Anadolu	3261	2442	5703	1396	588	1984	42.8	24.1	34.8
TR6 - Akdeniz	4804	3480	8284	2910	1940	4850	60.6	55.7	58.5
TR7 - Orta Anadolu	2072	1513	3585	1333	1286	2619	64.3	85.0	73.1
TR8 - Batı Karadeniz	2150	1590	3737	1869	1354	3223	86.9	85.2	86.2
TR9 - Doğu Karadeniz	1466	1039	2505	1634	1090	2724	111.5	104.9	108.7
TRA - Kuzeydoğu Anadolu	1483	1019	2500	912	578	1490	61.5	56.7	59.6
TRB - Ortadoğu Anadolu	2333	1697	4032	1863	1521	3384	79.9	89.6	83.9
TRC - Güneydoğu Anadolu	4950	3528	8478	2906	2602	5508	58.7	73.8	65.0
Toplam	35478	25966	61442	24021	15310	39331	67.7	59.0	64.0

EK-1'de illere, 1., 2. ve 3. düzey ve okul türü ve kademesine göre anketlerin uygulanacağı okul sayıları bulunmaktadır. Anket çalışması sadece devlet okullarını kapsamıştır. Uygulanacak anketlerin yanlılığının azaltılabilmesi için örneklem seçiminde rastgele (tesadüfi) seçimin çok önemli olduğu MEB il müdürlüklerine bildirilmiş ve örneklem (okul) seçimi yapılırken aşağıdaki ilkeler dikkate alınmıştır:

- 1) Okullar, okul türü ve kademesine göre il bazında verilen toplam okul sayılarına göre ve o ilin profilini yansıtacak şekilde il merkezi ve ilçelerden seçilmiştir. Bu nedenle MEB il müdürlükleri tarafından belirli ölçütlere göre basit oranlarla ayrıştırma yapılmıştır. Her bir il için tablodaki okul sayısının yaklaşık 4'te 3'ü il merkezlerinden, 4'te 1'i ise ilçelerden seçilmiştir. Örneğin bir ilde bir okul türünde 10 okul varsa 8 okul merkezden, kalan 2 okul ise en büyük 2 ilçeden seçilmiştir. İlçeler seçilirken o ilçelerdeki öğretmen sayıları dikkate alınmıştır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

- 2) Okul seçimi yapılırken o ilin sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerini yaklaşık olarak yansıtacak okullar tercih edilmiştir. Okul seçiminde coğrafik mesafe de dikkate alınmıştır. Bazı okullar merkez mahallelerden, bazıları merkeze uzak mahallelerden seğilmiştir. Örneğin bazı illerde, ilin konumuna göre merkez mahallelerden (kuzeydeki mahallelerden, güneydeki mahallelerden, doğudaki mahallelerden ve batıdaki mahallelerden) eşit olarak seğim yapılmıştır.
- 3) Seçilen okullardaki müdür ve müdür yardımcıları ile tüm öğretmenlere, anketi doldurmalarının önemli olduğu belirtilmiştir.
- 4) Seçilen okulların bünyesinde yer alan özel eğitim sınıflarında görev yapan özel eğitim ğretmenlerinin ankete katılımı da teşvik edilmiştir. Bu nedenle okul seçiminde özel eğitim sınıfı olan okullar dikkate alınmıştır.
- 5) Okul seçiminde orta ğretim kademesinde yer alan Spor, Sanat ve Sosyal Bilimler Liseleri de dikkate alınmış ve bu liselerden de katılım sağlanmıştır.

Örneklem Grubunun Demografik zellikleri

Örneklem grubunun demografik özelliklerine ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur. Bu kapsamda katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalıştıkları okul türü ve kademesi, işgal ettikleri pozisyonlar, öğretmenlik mesleğindeki çalışma yılları, bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında hizmet içi eğitim alıp-almadıkları ve lisans eğitimleri sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma kapsamında ders veya dersler alıp almadıklarına ilişkin dağılımlar sunulmuştur.

Cinsiyet Dağılımı

Tablo 2'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan 39.331 kişinin %61,1'i kadın, %28,9'u ise erkektir.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

	Frekans	%
Kadın	24021	61,1
Erkek	15310	38,9
Toplam	39331	100,0

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

Yaş Dağılımı

Katılımcıların yaş dağılımı Tablo 3'de sunulmuştur. Tablo incelendiğinde 22-30 yaş aralığında olan katılımcıların oranının %19,1; 31-40 yaş aralığında olan katılımcıların oranının %41; 41-50 yaş aralığında olan katılımcıların oranının %28,2 ve 41-50 yaş aralığında olan katılımcıların oranının ise %11,7 olduğu grlmektedir. Buna göre grubun %60'ının yaşı 40 yaş veya altında, %40'ının ise 41 yaş veya üzerindedir.

Tablo 3. Katılımcıların Yaş Dağılımı

	Frekans	%	Toplam %
22-25	1301	3,3	3,3
26-30	6194	15,7	19,1
31-35	7782	19,8	38,8
36-40	8321	21,2	60,0
41-45	6263	15,9	75,9
46-50	4842	12,3	88,2
51-55	3030	7,7	95,9
55-60	1065	2,7	98,6
61-65	523	1,3	100,0
Toplam	39331	100,0	

Eğitim Düzeyi Dağılımı

Katılımcıların eğitim düzeyine ilişkin bilgiler Tablo 4'de sunulmuştur. Tablo incelendiğinde, katılımcıların %87,3' gibi çok büyük bir bölümünün lisans mezunu olduğu, %8,9'unun ise lisansüstü eğitim yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Dağılımı

	Frekans	%	Toplam %
nlisans	1394	3,5	3,5
Lisans	34343	87,3	90,9
Yüksek Lisans	3437	8,7	99,6
Doktora	66	0,2	99,8
Diğer	91	0,2	100,0
Toplam	39331	100,0	

Çalışılan Okul Türü ve Kademesi

Katılımcıların çalıştığı okul türü ve kademesine ilişkin bilgiler Tablo 5'de sunulmuştur. Bulgulara göre örnekleme grubunun yaklaşık üçte birini (%34,8) ilkokullarda çalışan öğretmenler oluşturmakta, bunu

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

sırasıyla ortaokullarda (%27,3) ve okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler (%14,4) izlemektedir. Bir diğer anlatımla örneklem grubunu oluşturan her dört öğretmenden üçü okulöncesi, ilkokul veya ortaokulda çalışmaktadır. Farklı liselerde çalışan öğretmenlerin oranı bir araya getirildiğinde bu oranın %16,1 olduğu, benzer şekilde farklı okul kademelerinin özel eğitim sınıflarında çalışan katılımcıların oranının ise yaklaşık %6 olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Çalıştığı Okul Türü ve Kademesi Dağılımı

	Frekans	%
İlkokul	13684	34,8
Ortaokul	10750	27,3
Okul Öncesi	5660	14,4
Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	3192	8,1
Anadolu Lisesi	1928	4,9
İlkokul- Özel Eğitim Sınıfı	1106	2,8
Anadolu İmam Hatip Lisesi	980	2,5
Ortaokul- Özel Eğitim Sınıfı	743	1,9
İmam Hatip Ortaokulu	484	1,2
Okul Öncesi- Özel Eğitim Sınıfı	286	0,7
Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi-Özel Eğitim Sınıfı	197	0,5
Sosyal Bilimler Lisesi	117	0,3
Güzel Sanatlar Lisesi	89	0,2
Spor Lisesi	58	0,1
Anadolu İmam Hatip Lisesi-Özel Eğitim Sınıfı	31	0,1
İmam Hatip Ortaokulu- Özel Eğitim Sınıfı	14	0,0
Anadolu Lisesi-Özel Eğitim Sınıfı	12	0,0
Toplam	39331	100,0

Mesleki Pozisyon

Katılımcıların mevcut mesleki pozisyonlarına göre dağılımları Tablo 6'da sunulmuştur. Bulgulara göre en büyük grubu %38,2 ile branş öğretmenleri oluşturmakta, bunu sırasıyla %27,7 ile sınıf öğretmenleri ve %13,9 ile okul öncesi öğretmenleri izlemektedir. Bu üç öğretmen grubu toplam örneklemin yaklaşık %80'ini oluşturmaktadır. Bulgulara göre müdür veya müdür yardımcısı gibi yöneticilik görevi üstlenen katılımcıların oranı %9,2 iken, en küçük oranı oluşturan öğretmen grubu sırasıyla kültür dersi öğretmenleri (%3,8), meslek dersleri öğretmenleri (%3,7) ve rehberlik öğretmenleridir (%3,6).

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Tablo 6. Katılımcıların Mesleki Pozisyonlarına Göre Dağılımı

	Frekans	%
Branş Öğretmeni	15018	38,2
Sınıf Öğretmeni	10890	27,7
Okul Öncesi Öğretmeni	5467	13,9
Müdür veya Müdür Yardımcısı	3606	9,2
Kültür Dersi Öğretmeni	1491	3,8
Meslek Dersi Öğretmeni	1444	3,7
Rehberlik Öğretmeni	1415	3,6
Toplam	39331	100,0

MEB’de Çalışma Yılı

Katılımcıların MEB’de çalışma yıllarına ilişkin dağılımları incelendiğinde (Tablo 7), grubun %16,5’inin 0-5 yıl; %21,5’inin 6-10 yıl; %21,2’sinin 11-15 yıl; %40,8’inin ise 16 yıl veya daha uzun süredir MEB’de çalıştıkları görülmektedir. Bu bulgulara göre araştırma örneklemine dahil olan öğretmenlerin yarıdan fazlasının MEB’deki mesleki kıdemi 15 yıldan daha azdır.

Tablo 7. Katılımcıların MEB’de Çalışma Yıllarına Göre Dağılımı

	Frekans	%	Toplam %
0 – 5 yıl	6476	16,5	16,5
6 – 10 yıl	8457	21,5	38,0
11 – 15 yıl	8354	21,2	59,2
16 yıl ve üstü	16044	40,8	100,0
Toplam	39331	100,0	

Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Konularında Hizmetiçi Eğitim Alma

Bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında herhangi bir hizmetiçi eğitim programına katılan ve katılmayan öğretmenlerin dağılımı Tablo 8’de sunulmuştur. Buna göre katılımcıların yaklaşık yarısının daha önce bu kapsamda düzenlenen en az bir hizmetiçi eğitim programına katıldığı, yarıdan biraz fazlasının ise bu tür bir eğitime katılmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 8. Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Konularında Daha Önce Herhangi Bir Hizmetiçi Eğitim Programına Katılan ve Katılmayan Öğretmenlerin Dağılımı

	Frekans	%	Toplam %
Evet	19020	48,4	48,4
Hayır	20311	51,6	100,0
Toplam	39331	100,0	

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Lisans Eğitimi Sırasında Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Kapsamında Ders Veya Dersler Alan Öğretmenlerin Dağılımı

Tablo 9'daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin yaklaşık yarısının lisans eğitimleri sırasında bütünleştirme-özel eğitim veya kaynaştırma ile ilgili hiçbir ders almadıkları, lisans eğitimleri sırasında bu kapsamda ders veya dersler alanların ise yarıdan fazlasının sadece bir ders aldığı görülmektedir. Bu bulgular MEB'in yeni atanan öğretmenler için bütünleştirme kapsamında hizmetiçi eğitim programları düzenlemesinin önemini ve hatta gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır.

Tablo 9. Lisans Eğitimi Sırasında Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Kapsamında Ders Veya Dersler Alan Öğretmenlerin Dağılımı

	Frekans	%	Geçerli %	Toplam %
Hiç ders almayanlar	18906	48,1	48,3	48,3
1ders alan	10919	27,8	27,9	76,2
2 ders alan	5047	12,8	12,9	89,0
3 ders alan	1273	3,2	3,3	92,3
4 veya daha fazla ders alan	3019	7,7	7,7	100,0
Toplam	39164	99,6	100,0	
Eksik veri	167	0,4		
Toplam	39331	100,0		

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarına ilişkin yeterli algılarını ve uygulamalarda yaşanan sorunlara ilişkin düşüncelerini belirlemek amacıyla hazırlanan anket kullanılmıştır. Anketin yönergesinde çalışmanın amacı kısaca belirtilmiş olup, ayrıca bütünleştirme/kaynaştırma kavramı ile ne kastedildiği açıklanmış, katılımcıların yanıtlarını buna göre vermeleri gerektiği belirtilmiştir.

Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi ile özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin her tür ve kademedeki okullarda diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde eğitsel amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla verilen eğitim kastedilmektedir.

Ankette ayrıca katılımcıların isimlerini yazmalarının gerekmediği belirtilmiştir.

Yaklaşık 15 dakikada tamamlanan bu anket, EK-2'de de görüleceği üzere, kendi içinde demografik bilgilerin dışında dört bölümden oluşmaktadır.

Anketin başında katılımcıların demografik özellikleri hakkında bilgi edinmek amacıyla toplam 9 soru sorulmuştur. Bu sorularla katılımcıların çalıştığı iller, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalışılan okul türü ve kademesi, mesleki pozisyonları, öğretmenlik mesleğindeki çalışma yılları, bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında daha önce herhangi bir hizmet içi eğitim programa katılıp katılmadıkları ve lisans

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

eğitimi sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma kapsamında ders veya dersler alıp almadıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Anketin 1. Bölümünde katılımcıların bütünleştirici eğitim yeterliklerine ilişkin (bilgi, beceri, tutum) 19 ifade yer almıştır ve katılımcıların bu ifadeler ilişkin cevaplarını hiç katılmıyorum – tamamen katılıyorum arasında değişen beşli bir derecelendirme ölçeğine göre işaretlemeleeri istenmiştir.

Anketin 2. Bölümünde katılımcıların mevcut bütünleştirme/kaynaştırma uygulamalara ilişkin düşüncelerini almak amacıyla 18 önerme yer almıştır.

Anketin 3. Bölümünde okullarda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının istenen düzeyde sunulmasını engelleyen olası etkenleri belirlemeye yönelik 14 önerme yer almıştır.

Anketin 4. bölümünde ise öğretmenlerin rol ve tutumlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla 8 önerme yer almıştır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

4. BULGULAR

Araştırmanın bulguları dört bölüm halinde sunulacaktır. 1. Bölümde katılımcıların bütünleştirme-kaynaştırma süreçlerine ilişkin yeterli algıları (bilgi, beceri, tutum); 2. Bölümde bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşleri; 3. Bölümde bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarının başarısını olumsuz etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri ve 4. Bölümde ise öğrenci, öğretmen ve öğretme sürecine ilişkin genel tutum ve yaklaşımları sunulacaktır.

Bulguların sunulmasında önce o bölümde yer alan her bir maddeden alınan aritmetik ortalama ve her bir seçeneği işaretleyen kişilerin yüzdesi verilecek, ardından bu veriler demografik değişkenlere göre ayrı ayrı sunulup, karşılaştırma yapılacaktır.

4.1. Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algıları

Ankette öğretmenlerin bütünleştirme-kaynaştırma konusunda kendilerini ne derece yeterli gördüklerini belirlemeye yönelik 19 madde yer almıştır. Her bir maddeye ilişkin elde edilen aritmetik ortalamalar ve öğretmenlerin bu maddelerde belirtilen görüşlere katılma derecelerinin yüzdelik dağılımı Tablo 10'da sunulmuştur. Tabloda yer alan maddeler öğretmenlerin en yüksek aritmetik ortalama aldıkları maddeden, en düşüğe doğru sıralanmıştır. Bulgular bir anlamda katılımcıların kendilerini en yeterli gördükleri konulardan en az yeterli gördükleri konulara doğru sıralanarak sunulmuştur. Anket maddelerine ilişkin cevaplama seçenekleri 1-5 arasında değiştiği için her bir maddeden alınabilecek en yüksek aritmetik ortalama 5,00 iken, en düşük aritmetik ortalama ise 1,00 olabilmektedir.

Tablo 10'daki aritmetik ortalama sütunu incelendiğinde, katılımcıların 3 maddeden aldıkları aritmetik ortalamaların 4,50 – 5,00 arasında olduğu; sekiz maddeden aldıkları aritmetik ortalamaların 4,00-4,50 arasında değiştiği; yine sekiz maddede aldıkları aritmetik ortalamaların ise 3,50 - 4,00 arasında olduğu görülmektedir.

Bulgulara göre katılımcıların aritmetik ortalamasının en yüksek olduğu üç madde şunlardır:

- Farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerime eşit davranıyorum (X=4,65).
- Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum (X=4,60).
- Sınıftaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davranıyorum" (X=4,55).

Katılımcıların bu maddelerde belirtilen görüşlere katılıp katılmama oranları incelendiğinde, grubun yaklaşık %95'inin bu görüşlere "katılıyorum" veya "kesinlikle katılıyorum" cevabı verdikleri görülmektedir. Bulgular bu maddelerde kendilerini yeterli görmeyen öğretmenlerin oranının ise %2'den daha küçük olduğunu, bu oranlara kendilerini kısmen yeterli-kısmen yetersiz görenlerin oranları eklendiğinde dahi bu oranların yaklaşık %5 olduğunu göstermektedir. Bu bulgular öğretmenlerin hemen hemen tamamına yakınının bütün öğrencilerine eşit davrandıklarını, kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

için gayret gösterdiklerini ve sınıflarındaki çocukların özelliklerine ve ihtiyaçlarına duyarlı davrandıklarını veya böyle düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Aritmetik Ortalaması ve Yeterlik Maddelerinde Belirtilen Görüşlere Katılma Derecelerinin Yüzdelerle Dağılımı

			Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum- Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	Yeterlik Maddeleri	X	%	%	%	%	%
1.	Farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerime eşit davranıyorum.	4,65	0,27	0,95	4,52	22,00	72,26
2.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum.	4,60	0,12	0,50	3,90	30,67	64,81
3.	Sınıftaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davranıyorum.	4,55	0,03	0,50	3,91	35,18	60,38
4.	Sınıftaki kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmıyorum.	4,45	1,63	0,91	11,83	22,46	63,17
5.	Ön tanı öncesi performans raporunu yazacağım öğrenciyi ancak yeterince tanıdıktan sonra raporu yazıyorum.	4,31	1,02	1,34	11,54	38,05	48,05
6.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,19	0,39	1,20	15,71	44,56	38,13
7.	BEP hazırlama ve eğitsel değerlendirme formlarını doldurma konusunda gerektiğinde rehberlik öğretmeninden destek alıyorum.	4,18	3,40	2,57	13,63	33,31	47,10
8.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarını doğru tespit edip, potansiyellerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,15	0,50	1,46	17,64	43,78	36,63
9.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin aileleri ile etkili iletişim kurabiliyorum.	4,15	0,74	2,09	19,10	37,29	40,78
10.	Okulumda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) başarısı için gerekli çabayı gösteriyorum.	4,12	1,07	1,93	17,71	42,26	37,03
11.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebiliyorum.	4,08	0,79	1,61	19,77	44,25	33,59
12.	Eğitimi akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak gerçekçi biçimde değerlendiriyorum.	3,85	1,57	3,29	27,95	43,32	23,87
13.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlayıp, uyguluyorum.	3,80	1,36	3,56	31,51	40,41	23,16
14.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine destek oluyorum.	3,78	1,95	4,28	30,74	39,47	23,56

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

15.	Ders müfredatı ile kazanımları, eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlayabiliyorum.	3,74	1,93	3,96	33,76	38,54	21,80
16.	Farklı engel türlerine göre BEP hazırlayabiliyorum.	3,70	3,85	4,87	33,43	33,67	24,18
17.	Hazırladığım BEP'i programda olduğu gibi uyguluyorum.	3,68	2,13	4,05	36,05	39,58	18,19
18.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri ve diğer öğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum.	3,61	3,86	6,35	35,17	34,36	20,25
19.	Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var.	3,60	2,51	4,39	41,18	34,74	17,18

Katılımcıların aritmetik ortalamaların 4,00 – 4,50 arasında değiştiği sekiz yeterli ifade vardır. Buna göre, en yüksek aritmetik ortalama "Sınıftaki kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmıyorum" ($X=4,45$) maddesinden alınmış olup, en düşük aritmetik ortalama ise "Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebiliyorum" ($X=4,08$) maddesinden alınmıştır.

Bu 8 maddede belirtilen görüşlere "kesinlikle katılıyorum" veya "katılıyorum" seçeneğini işaretleyenler birlikte değerlendirildiğinde, kendilerini yeterli gören öğretmenlerin oranının %85,63 ile %77,84 arasında değiştiği; kendilerini yeterli görmeyen öğretmenlerin oranının (hiç katılmıyorum ve katılmıyorum seçeneğini işaretleyenler) ise %6'dan daha küçük olduğu görülmektedir. Ancak bu oranlara "kısmen katılıyorum-kısmen katılmıyorum" seçeneğini işaretleyen, yani kendilerini bir anlamda kısmen yetersiz görenlerin oranı da eklendiğinde bu oranların aşağıda görüleceği üzere %17,3 ile %22,6 arasına yükseldiği dikkati çekmektedir.

- Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebilme (%22,6);
- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin aileleri ile etkili iletişim kurabilme (%21,92),
- Okulda/sınıfta kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının başarısı için gerekli çabayı gösterme (%20,71)
- Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarını doğru tespit edip, potansiyellerini geliştirmelerine destek olma (%19,60)
- BEP hazırlama ve eğitsel değerlendirme formlarının doldurulmadı konusunda gerektiğinde rehberlik öğretmeninden destek alma (%19,58)
- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine destek olma (%17,3).

Katılımcıların aritmetik ortalamalarının 4,00'den daha düşük olduğu sekiz madde vardır. Bu maddelerde öğretmenlerin aritmetik ortalamalarının 3,60 ile 3,85 arasında değiştiği görülmektedir. Bu 8 madde bir anlamda öğretmenlerin kendilerini en az yeterli gördükleri alanlara işaret etmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Katılımcıların bu yeterlik ifadelerine verdiği cevapların yüzdelik dağılımı incelendiğinde, “kesinlikle katılıyorum” ve “katılıyorum” seçeneklerini işaretleyenlerin oranının %51,93 ile %67,19 arasında değiştiği; “kesinlikle katılmıyorum” ve “katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyenlerin oranının ise %4,86 ile %10,21 arasında değiştiği görülmektedir. “Kesinlikle katılmıyorum” ve “katılmıyorum” seçeneklerine “Kısmen katılıyorum-kısmen katılmıyorum” seçeneklerini işaretleyenler de eklendiğinde, bir anlamda kendilerini yetersiz veya kısmen yetersiz görenlerin oranı aşağıda sunulmuştur:

- Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var (%48,07).
- Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri ve diğer öğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum (%45,38).
- Hazırladığım BEP’i programda olduğu gibi uyguluyorum (%42,23).
- Farklı engel türlerine göre BEP hazırlayabiliyorum (%42,15).
- Ders müfredatı ile kazanımlarını, eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlayabiliyorum (%39,66).
- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine destek oluyorum (%36,97).
- Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlayıp, uyguluyorum (%36,44).
- Eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak gerçekçi biçimde değerlendiriyorum (%32,81).

Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin yaklaşık yarısı ile üçte birinin farklı engel türleri konusunda bilgi eksikliklerinin olduğu, özel eğitim ihtiyacı olan ve olmayan öğrencilerin olduğu sınıf ortamında her iki gruba da etkili destek sunmada zorlandıkları, farklı engel türlerine göre BEP hazırlama ve uygulamada güçlük yaşadıkları, ders müfredatı ile kazanımlarını öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlamada sıkıntı yaşadıkları, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine yeterince destek olamadıkları, özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlama ve uygulamada sorun yaşadıkları ve öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak değerlendirme konusunda zorlandıkları ifade edilebilir.

Katılımcıların Bütünleştirici Eğitim Yeterliklerine İlişkin Algılarının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Bu bölümde katılımcıların anketin 1. Bölümünde yer alan her bir yeterlik ifadesinden aldıkları puanların aritmetik ortalaması demografik değişkenlere göre incelenecektir. Bu değişkenler şunlardır: Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalışılan okul türü ve kademesi, mesleki pozisyon, çalışma yılı, bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında hizmetçi eğitime katılıp-katılmama durumları ve lisans eğitimleri sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma kapsamında ders veya dersler alma durumları.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Cinsiyet

Öğretmenlerin yeterlik algılarının cinsiyete göre aritmetik ortalamaları Tablo 11’de sunulmuştur. Buna göre kadınların aritmetik ortalaması 4,07, erkeklerin ise 4,06 bulunmuştur. Tabloda da görüldüğü üzere birçok yeterlik maddesinde kadın ve erkeklerin aritmetik ortalamasının bir birine oldukça yakın olduğu, en belirgin farkın olduğu beş yeterlik ifadesinin üçünde erkeklerin; ikisinde ise kadınların aritmetik ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Tablo 11 incelendiğinde řu üç maddede erkeklerin aritmetik ortalamasının kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir:

- Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var (Erkek=3,68; Kadın=3,55).
- Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri ve diğer öğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum (Erkek=3,67; Kadın=3,57).
- “Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine destek oluyorum” (Erkek=3,84; Kadın=3,75).

Buna karşın kadınların aritmetik ortalamasının erkeklerden daha yüksek olduğu maddeler şunlardır:

- Ön tanı öncesi performans raporunu yazacağım öğrenciyi ancak yeterince tanıdıktan sonra raporu yazıyorum (Kadın=4,37; Erkek=4,21).
- Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum (Kadın=4,63; Erkek=4,54).

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Tablo 11. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Cinsiyete Göre Aritmetik Ortalaması

	Yeterlik Maddeleri	Kadın	Erkek
		Ort.	Ort.
1.	Farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerime eşit davranıyorum.	4,65	4,66
2.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum.	4,63	4,54
3.	Sınıftaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davranıyorum.	4,58	4,52
4.	Sınıftaki kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmıyorum.	4,45	4,43
5.	Ön tanı öncesi performans raporunu yazacağım öğrenciyi ancak yeterince tanıdıktan sonra raporu yazıyorum.	4,37	4,21
6.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,20	4,17
7.	BEP hazırlama ve eğitsel değerlendirme formlarını doldurma konusunda gerektiğinde rehberlik öğretmeninden destek alıyorum.	4,18	4,18
8.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarını doğru tespit edip, potansiyellerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,15	4,14
9.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin aileleri ile etkili iletişim kurabiliyorum.	4,18	4,12
10.	Okulumda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) başarısı için gerekli çabayı gösteriyorum.	4,11	4,14
11.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebiliyorum.	4,11	4,05
12.	Eğitilerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak gerçekçi biçimde değerlendiriyorum.	3,86	3,82
13.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlayıp, uyguluyorum.	3,81	3,80
14.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişmelerine destek oluyorum.	3,75	3,84
15.	Ders müfredatı ile kazanımları, eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlayabiliyorum.	3,74	3,76
16.	Farklı engel türlerine göre BEP hazırlayabiliyorum.	3,68	3,73
17.	Hazırladığım BEP'i programda olduğu gibi uyguluyorum.	3,67	3,69
18.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri ve diğer öğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum.	3,57	3,67

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

19.	Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var.	3,55	3,68
	Toplam Aritmetik Ortalama	4,07	4,06

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

Yaş

Katılımcılar yaş değişkeni bakımından 22-30 yaş, 31-40 yaş, 41-50 yaş, 51 yaş ve üstü olmak üzere dört gruba ayrılmıştır.

Yaş değişkenine göre toplam aritmetik ortalamalar ve her bir maddeden alınan aritmetik ortalamalar Tablo 12'de sunulmuştur. Tablodaki veriler incelendiğinde aritmetik ortalaması en yüksek grubun 50 yaşın üzerindeki öğretmenler olduğu ($X=4,15$), bunu sırasıyla 41-50 yaş ($X=4,08$), 22-30 yaş ($X=4,07$) ve 31-40 yaş ($X=4,02$) öğretmenlerin izlediği görölmektedir.

Her bir yeterli maddesine göre en yüksek aritmetik ortalamayı alan gruplar incelendiğinde, toplam 19 yeterli maddesinden 16'sında en yüksek aritmetik ortalamayı 50 yaş üzeri öğretmenlerin aldığı görölmektedir. En düşük aritmetik ortalamayı alan gruplar incelendiğinde, 31-40 yaş grubunun 15 yeterli maddesinde; 22-30 yaş grubu öğretmenlerin ise 5 maddede en düşük aritmetik ortalama aldıkları görölmektedir. 41-50 yaş grubu öğretmenler ile yaşı 50'den büyük öğretmenlerin hiçbir yeterli ifadesinde en düşük aritmetik ortalamayı almadıkları dikkati çekmektedir.

Bu bulgular 31-40 yaş grubunda yer alan öğretmenler istisna kabul edilirse, beklendiği üzere yaş ilerledikçe öğretmenlerin yeterli algılarının da arttığına işaret etmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Tablo 12. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Yaş Değişkenine Göre Aritmetik Ortalaması

		22-30 Yaş	31-40 Yaş	41-50 Yaş	51 + Yaş
	Yeterlik Maddeleri	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
1.	Farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerime eşit davranıyorum.	4,60	4,62	4,70	4,71
2.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum.	4,60	4,58	4,61	4,60
3.	Sınıftaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davranıyorum.	4,54	4,53	4,58	4,61
4.	Sınıftaki kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmıyorum.	4,46	4,42	4,46	4,48
5.	Ön tanı öncesi performans raporunu yazacağım öğrenciyi ancak yeterince tanıdıktan sonra raporu yazıyorum.	4,27	4,29	4,34	4,37
6.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,25	4,16	4,17	4,23
7.	BEP hazırlama ve eğitsel değerlendirme formlarını doldurma konusunda gerektiğinde rehberlik öğretmeninden destek alıyorum.	4,14	4,13	4,22	4,32
8.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarını doğru tespit edip, potansiyellerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,14	4,11	4,16	4,24
9.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin aileleri ile etkili iletişim kurabiliyorum.	4,12	4,12	4,17	4,26
10.	Okulumda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) başarısı için gerekli çabayı gösteriyorum.	4,13	4,10	4,14	4,17
11.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebiliyorum.	4,02	4,03	4,14	4,21
12.	Eğitilerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak gerçekçi biçimde değerlendiriyorum.	3,89	3,82	3,85	3,87
13.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlayıp, uyguluyorum.	3,85	3,78	3,78	3,86
14.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine destek oluyorum.	3,85	3,72	3,79	3,91
15.	Ders müfredatı ile kazanımları, eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlayabiliyorum.	3,80	3,69	3,74	3,84
16.	Farklı engel türlerine göre BEP hazırlayabiliyorum.	3,66	3,64	3,74	3,81
17.	Hazırladığım BEP'i programda olduğu gibi uyguluyorum.	3,61	3,62	3,74	3,84

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

18.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan oğrencileri ve diğer oğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum.	3,71	3,52	3,62	3,74
19.	Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var.	3,61	3,51	3,64	3,77
	Toplam Yeterlik Aritmetik Ortalama	4,07	4,02	4,08	4,15

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

Katılımcıların Eğitim Düzeyi

Öğretmenlerin yeterlik algılarının eğitim düzeylerine göre aritmetik ortalamaları Tablo 13’de sunulmuştur. Katılımcıların eğitim düzeyleri önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora olmak üzere dört ayrı grupta incelenmiştir.

Her ne kadar öğretmenlerin eğitim düzeyi yükseldikçe yeterlik düzeylerinin de yükselmesi beklenirse de, bulgular bunun tam tersini göstermektedir. Tablo 13’de görüldüğü üzere toplam yeterlik algısı en yüksek grubun önlisans mezunları olduğu ($X=4,22$), bunu sırasıyla lisans mezunları ($X=4,06$), yüksek lisans mezunları ($X=4,01$) ve doktoralı öğretmenlerin ($X=3,96$) izlediği görülmektedir.

Ayrıca yeterlik maddeleri tek tek incelendiğinde de toplam 19 yeterlik maddesinin tamamında önlisans mezunu öğretmenlerin en yüksek aritmetik ortalamaya sahip oldukları, bunu sırasıyla lisans mezunu, yüksek lisans mezunu ve doktora mezunu öğretmenlerin izlediği görülmektedir.

En düşük aritmetik ortalamaya sahip gruplar incelendiğinde, doktora mezunu öğretmenlerin toplam 19 yeterlik ifadesinden 14’ünde en düşük aritmetik ortalamaya sahip oldukları, bunu 8 yeterlik ifadesi ile yüksek lisans derecesine sahip grubun, 1 yeterlik ifadesiyle lisans mezunu grubun izlediği, önlisans mezunlarının ise hiçbir yeterlik ifadesinde en düşük ortalamaya sahip olmadıkları görülmektedir.

Özetle ifade edilecek olursa, öğretmenlerin bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin yeterlik algıları eğitim düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, kendilerini en yeterli gören grubun açık ara önlisans mezunu öğretmenler olduğu, bunu lisans mezunu öğretmenlerin izlediği görülmektedir. Benzeri şekilde kendilerini en yetersiz gören grubun ise doktora derecesine sahip öğretmenler olduğu, bunu yüksek lisans derecesine sahip öğretmenlerin izlediği belirlenmiştir.

Her ne kadar bu bulgular önlisans mezunu öğretmenlerin aritmetik ortalamalarının en yüksek; doktora mezunu öğretmenlerin ise en düşük olduğunu ortaya koyuyorsa da, bu sonuçları gerçek yeterliklerden ziyade algılanan yeterlikler olarak değerlendirmek gerekir. Bu nedenle bu sonuçları önlisans mezunlarının en yeterli, doktora mezunlarının ise en yetersiz grup olduğu biçiminde yorumlamak doğru olmaz, aksine öğretmenlerin kendilerini nasıl gördükleri ve nasıl algıladıkları biçiminde değerlendirmek gerekir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Tablo 13. Öğretmenlerin Bütünleştirme Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Aritmetik Ortalaması

	Yeterlik Maddeleri	Önlisans	Lisans	YL	Doktora
		Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
1.	Farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerime eşit davranıyorum.	4,72	4,65	4,61	4,53
2.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum.	4,66	4,60	4,54	4,64
3.	Sınıftaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davranıyorum.	4,65	4,56	4,50	4,42
4.	Sınıftaki kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmıyorum.	4,53	4,45	4,39	4,30
5.	Ön tanı öncesi performans raporunu yazacağım öğrenciyi ancak yeterince tanıdıktan sonra raporu yazıyorum.	4,46	4,31	4,19	4,21
6.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,32	4,19	4,12	3,99
7.	BEP hazırlama ve eğitsel değerlendirme formlarını doldurma konusunda gerektiğinde rehberlik öğretmeninden destek alıyorum.	4,35	4,18	4,14	4,12
8.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarını doğru tespit edip, potansiyellerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,31	4,14	4,11	4,14
9.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin aileleri ile etkili iletişim kurabiliyorum.	4,40	4,15	4,07	3,94
10.	Okulumda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) başarısı için gerekli çabayı gösteriyorum.	4,21	4,12	4,14	4,00
11.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebiliyorum.	4,28	4,08	3,99	4,06
12.	Eğitimi akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak gerçekçi biçimde değerlendiriyorum.	3,96	3,85	3,80	3,80
13.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlayıp, uyguluyorum.	3,98	3,80	3,76	3,65
14.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine destek oluyorum.	3,97	3,78	3,78	3,62
15.	Ders müfredatı ile kazanımları, eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlayabiliyorum.	3,92	3,74	3,71	3,68
16.	Farklı engel türlerine göre BEP hazırlayabiliyorum.	3,84	3,69	3,67	3,53

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

17.	Hazırladığım BEP'i programda olduğu gibi uyguluyorum.	3,91	3,67	3,63	3,49
18.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan oğrencileri ve diğer oğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum.	3,83	3,60	3,55	3,55
19.	Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var.	3,81	3,59	3,58	3,62
	Toplam Aritmetik Ortalama	4,22	4,06	4,01	3,96

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Çalışılan Okul Türü ve Kademesi

Öğretmenlerin yeterlik algılarının çalıştıkları okul türü ve kademesine göre aritmetik ortalamaları Tablo 14’de sunulmuştur. Katılımcıların çalıştıkları okul türü ve kademesi okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve özel eğitim sınıfı olmak üzere beş grupta incelenmiştir.

Veriler incelendiğinde bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin yeterlik algısı en yüksek öğretmen grubunun açık ara özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenler olduğu ($X=4.35$), bu grubu sırasıyla ilkokullarda çalışan öğretmenlerin ($X=4.16$), okul öncesi kurumlarda çalışan öğretmenlerin ($X=4.07$), ortaokullarda çalışan öğretmenlerin ($X=3.97$) ve liselerde çalışan öğretmenlerin ($X=3.91$) izlediği görülmektedir.

Yeterlik maddeleri ayrı ayrı incelendiğinde, toplam 19 yeterlik maddesinin 18’inde en yüksek aritmetik ortalamayı özel sınıflarda çalışan öğretmenlerin aldığı görülmektedir. En düşük aritmetik ortalamayı alan gruplar incelendiğinde, liselerde çalışan öğretmenlerin 14 yeterlik maddesinde; ortaokullarda çalışan öğretmenlerin 4 yeterlik maddesinde, okulöncesi kurumlarda çalışan öğretmenlerin ise 1 yeterlik maddesinde en düşük aritmetik ortalama aldıkları görülmektedir.

Bu bulgulara göre bütünleştirme-kaynaştırma konularında kendilerini en yetersiz gören öğretmen grubunun liselerde çalışan öğretmenler olduğu, bu grubu ortaokullarda çalışan öğretmenlerin takip ettiği; kendilerini en yeterli gören öğretmenlerin ise özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenler olduğu söylenebilir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Tablo 14. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Çalışılan Okul Türü ve Kademesine Göre Aritmetik Ortalaması

		Okul öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise	Özel Eğitim Sınıfı
	Yeterlik Maddeleri	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
1.	Farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerime eşit davranıyorum.	4,68	4,71	4,58	4,59	4,74
2.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum.	4,65	4,66	4,53	4,48	4,70
3.	Sınıftaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davranıyorum.	4,63	4,61	4,47	4,45	4,72
4.	Sınıftaki kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmıyorum.	4,52	4,53	4,37	4,27	4,59
5.	Ön tanı öncesi performans raporunu yazacağım öğrenciyi ancak yeterince tanıdıktan sonra raporu yazıyorum.	4,45	4,46	4,17	4,01	4,55
6.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,28	4,27	4,07	4,00	4,52
7.	BEP hazırlama ve eğitsel değerlendirme formlarını doldurma konusunda gerektiğinde rehberlik öğretmeninden destek alıyorum.	4,02	4,27	4,21	4,16	4,01
8.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarını doğru tespit edip, potansiyellerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,22	4,26	4,04	3,97	4,32
9.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin aileleri ile etkili iletişim kurabiliyorum.	4,36	4,34	3,93	3,85	4,47
10.	Okulumda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) başarısı için gerekli çabayı gösteriyorum.	4,07	4,23	4,04	3,95	4,46
11.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebiliyorum.	4,10	4,21	3,97	3,85	4,44
12.	Eğitimi akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak gerçekçi biçimde değerlendiriyorum.	3,81	3,91	3,79	3,73	4,17
13.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlayıp, uyguluyorum.	3,97	3,89	3,68	3,57	4,15
14.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişmelerine destek oluyorum.	3,70	3,89	3,67	3,71	4,10
15.	Ders müfredatı ile kazanımları, eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlayabiliyorum.	3,74	3,81	3,65	3,58	4,26
16.	Farklı engel türlerine göre BEP hazırlayabiliyorum.	3,52	3,78	3,67	3,49	4,30
17.	Hazırladığım BEP'i programda olduğu gibi uyguluyorum.	3,60	3,77	3,58	3,60	3,97
18.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri ve diğer öğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum	3,53	3,68	3,48	3,57	4,07

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

19.	Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var.	3,46	3,69	3,53	3,46	4,09
	Toplam Aritmetik Ortalama	4,07	4,16	3,97	3,91	4,35

Mevcut Mesleki Pozisyon

Öğretmenlerin yeterlik algılarının mevcut mesleki pozisyonlarına göre aritmetik ortalamaları Tablo 15’de sunulmuştur. Katılımcıların mevcut mesleki pozisyonları yöneticiler (müdür veya müdür yardımcıları), okul öncesi öğretmenleri, sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri, meslek dersleri öğretmenleri, kültür dersleri öğretmenleri ve rehberlik öğretmenleri olmak üzere yedi grupta incelenmiştir.

Veriler incelendiğinde bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin yeterlik algısı en yüksek öğretmen grubunun açık ara rehber öğretmenlerin olduğu ($X=4.52$), bu grubu sırasıyla kültür dersleri öğretmenleri ($X=4,31$), sınıf öğretmenleri ($X=4,16$), okul yöneticileri ($X=4,11$), okul öncesi öğretmenleri ($X=4,05$), branş öğretmenleri ($X=3,93$) ve meslek dersleri öğretmenlerinin ($X=3,89$) izlediği görölmektedir.

Yeterlik maddeleri ayrı ayrı incelendiğinde, toplam 19 yeterlik maddesinin 18’inde en yüksek aritmetik ortalamayı rehber öğretmenlerin; birinde ise kültür dersleri öğretmenlerinin aldığı görölmektedir. En düşük aritmetik ortalamayı alan gruplar incelendiğinde, meslek dersleri öğretmenlerinin 13 yeterlik maddesinde; branş öğretmenleri ile okul öncesi öğretmenlerinin ise dörder yeterlik maddesinde en düşük aritmetik ortalamaya sahip oldukları görölmektedir.

Bu bulgulara göre bütünleştirme-kaynaştırma konularında kendilerini en yeterli gören grubun rehberlik öğretmenleri ile kültür dersleri öğretmenleri olduğu; en az yeterli gören öğretmen grubunun ise meslek dersleri öğretmenleri ile branş öğretmenleri olduğu söylenebilir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Tablo 15. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Mesleki Pozisyonlarına Göre Aritmetik Ortalaması

	Yeterlik Maddeleri	Müdür veya Müdür Yrd.	Okul Öncesi Öğretmeni	Sınıf Öğretmeni	Branş Öğretmeni	Meslek Dersi Öğretmeni	Kültür Dersi Öğretmeni	Rehberlik Öğretmeni
		Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
1.	Farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerime eşit davranıyorum.	4,64	4,68	4,72	4,58	4,56	4,73	4,79
2.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum.	4,54	4,66	4,68	4,52	4,47	4,64	4,75
3.	Sınıftaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davranıyorum.	4,53	4,64	4,62	4,46	4,45	4,60	4,85
4.	Sınıftaki kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmıyorum.	4,49	4,51	4,54	4,34	4,14	4,65	4,66
5.	Ön tanı öncesi performans raporunu yazacağım öğrenciyi ancak yeterince tanıdıktan sonra raporu yazıyorum.	4,27	4,45	4,49	4,11	3,93	4,49	4,72
6.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,22	4,28	4,28	4,04	3,98	4,41	4,71
7.	BEP hazırlama ve eğitsel değerlendirme formlarını doldurma konusunda gerektiğinde rehberlik öğretmeninden destek alıyorum.	4,20	4,01	4,26	4,19	4,02	4,56	3,86
8.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarını doğru tespit edip, potansiyellerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,21	4,21	4,27	4,00	3,95	4,30	4,41
9.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin aileleri ile etkili iletişim kurabiliyorum.	4,28	4,35	4,37	3,84	3,88	4,52	4,65
10.	Okulumda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) başarısı için gerekli çabayı gösteriyorum.	4,33	4,01	4,23	3,98	3,85	4,51	4,60
11.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebiliyorum.	4,04	4,08	4,24	3,92	3,85	4,36	4,70
12.	Eğitimi akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak gerçekçi biçimde değerlendiriyorum.	3,84	3,79	3,92	3,77	3,75	3,88	4,38
13.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlayıp, uyguluyorum.	3,91	3,96	3,89	3,63	3,61	3,88	4,31
14.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine destek oluyorum.	3,91	3,66	3,90	3,63	3,74	4,21	4,28
15.	Ders müfredatı ile kazanımları, eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlayabiliyorum.	3,83	3,70	3,80	3,61	3,60	4,01	4,56
16.	Farklı engel türlerine göre BEP hazırlayabiliyorum.	3,78	3,46	3,76	3,59	3,46	4,18	4,68
17.	Hazırladığım BEP'i programda olduğu gibi uyguluyorum.	3,70	3,58	3,79	3,58	3,62	3,74	4,17

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

18.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri ve diğer öğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum.	3,70	3,50	3,67	3,47	3,68	3,95	4,36
19.	Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var.	3,71	3,41	3,68	3,46	3,43	4,27	4,41
	Toplam Aritmetik Ortalama	4,11	4,05	4,16	3,93	3,89	4,31	4,52

Öğretmenlik Mesleğindeki Çalışma Yılı

Öğretmenlerin yeterli algılarının öğretmenlik mesleğindeki çalışma yıllarına göre aritmetik ortalamaları Tablo 16'da sunulmuştur. Katılımcıların çalışma yılları 0 – 5 yıl kıdemi olanlar, 6 – 10 yıl kıdemi olanlar, 11 – 15 yıl kıdemi olanlar, 16 yıl ve üzeri kıdemi olanlar olmak üzere dört grupta incelenmiştir.

Veriler incelendiğinde bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin yeterli algısı en yüksek öğretmen grubunun 16 yıl ve üzeri kıdemi olan öğretmenler olduğu ($X=4,10$), bu grubu sırasıyla kıdemi 0 - 5 yıl kıdemi olan öğretmenler ($X=4,07$), 11-15 yıl kıdemi olan öğretmenler ($X=4,03$) ve 6-10 yıl kıdemi olan öğretmenlerin ($X=4,01$) izlediği görülmektedir.

Toplam 19 yeterli maddesi ayrı ayrı incelendiğinde, 13 maddede en yüksek aritmetik ortalamaya sahip grubun 16 yıl ve üzeri kıdemi olan öğretmenler olduğu, geriye kalan 6 yeterli maddesinde ise en yüksek aritmetik ortalamaya sahip grubun kıdemi 0-5 yıl arasında değişen öğretmenler olduğu görülmektedir. En düşük aritmetik ortalamayı alan gruplar incelendiğinde, kıdemi 6-10 yıl arasında değişen öğretmenlerinin 15 yeterli maddesinde; kıdemi 11-15 yıl arasında değişen öğretmenlerin altı yeterli maddesinde, kıdemi 0-5 yıl arasında değişen öğretmenlerin ise 1 yeterli maddesinde en düşük aritmetik ortalamaya sahip oldukları gözlenmektedir.

Bu bulgulara göre öğretmenlik mesleğinde çalışma yılı farklı olan öğretmenlerin bütünleştirme-kaynaştırma konularına ilişkin yeterli algıları genel olarak bir birine yakın olmakla birlikte, kendilerini en yeterli gören grubun kıdemi 16 yıl ve üzeri olan öğretmenler olduğu, yeterli algısı en düşük grubun ise kıdemi 6-10 yıl arasında olan öğretmenler olduğu söylenebilir. Bir başka ifade ile kıdemi 6-15 yıl arasında değişen öğretmenlerin yeterli algıları, kıdemi hem kendilerinden daha az, hem de daha fazla olan öğretmenlerin yeterli algılarından daha düşük bulunmuştur.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Tablo 16. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Yeterlik Algılarının Öğretmenlik Mesleğindeki Çalışma Yıllarına Göre Aritmetik Ortalaması

	Yeterlik Maddeleri	0 – 5	6-10	11-15	16 +
		Yıl	Yıl	Yıl	Yıl
		Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
1.	Farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerime eşit davranıyorum.	4,60	4,60	4,65	4,70
2.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum.	4,60	4,56	4,59	4,61
3.	Sınıftaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davranıyorum.	4,55	4,51	4,54	4,58
4.	Sınıftaki kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmıyorum.	4,44	4,40	4,45	4,48
5.	Ön tanı öncesi performans raporunu yazacağım öğrenciyi ancak yeterince tanıdıktan sonra raporu yazıyorum.	4,25	4,24	4,33	4,36
6.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,26	4,16	4,17	4,18
7.	BEP hazırlama ve eğitsel değerlendirme formlarını doldurma konusunda gerektiğinde rehberlik öğretmeninden destek alıyorum.	4,17	4,10	4,14	4,25
8.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarını doğru tespit edip, potansiyellerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,16	4,09	4,13	4,18
9.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin aileleri ile etkili iletişim kurabiliyorum.	4,11	4,10	4,16	4,20
10.	Okulumda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) başarısı için gerekli çabayı gösteriyorum.	4,13	4,08	4,09	4,15
11.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebiliyorum.	4,01	3,98	4,08	4,17
12.	Eğitimi akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak gerçekçi biçimde değerlendiriyorum.	3,90	3,83	3,80	3,86
13.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlayıp, uyguluyorum.	3,87	3,77	3,79	3,80
14.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine destek oluyorum.	3,87	3,74	3,69	3,82
15.	Ders müfredatı ile kazanımları, eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlayabiliyorum.	3,82	3,71	3,68	3,77
16.	Farklı engel türlerine göre BEP hazırlayabiliyorum.	3,65	3,64	3,64	3,77
17.	Hazırladığım BEP'i programda olduğu gibi uyguluyorum.	3,63	3,59	3,63	3,77

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

18.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri ve diğer öğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum.	3,77	3,54	3,49	3,64
19.	Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var.	3,61	3,51	3,51	3,68
	Toplam Aritmetik Ortalama	4,07	4,01	4,03	4,10

Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Konularında Hizmet İçi Eğitim Alan ve Almayan Öğretmenlerin Yeterlik Durumu

Bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında daha önce hizmet içi eğitim alan ve almayan öğretmenlerin toplam yeterlik ortalamaları ile her bir maddeden aldıkları aritmetik ortalamalar Tablo 17'de sunulmuştur.

Tabloda da görüldüğü üzere, daha önce bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında hizmet içi eğitim programlarına katılan öğretmenlerin aritmetik ortalaması ($X=4,15$), bu eğitimlere katılmayan meslektaşlarının aritmetik ortalamasından ($X=3,98$) bariz biçimde daha yüksektir.

Bulgular ayrıca 19 yeterlik ifadesinin tamamında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında hizmet içi eğitim programlarına katılan öğretmenlerin aritmetik ortalamasının, bu eğitimlere katılmayan meslektaşlarının aritmetik ortalamasından anlamlı biçimde daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu bulgular bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında hizmet içi eğitim programlarına katılan öğretmenlerin çok açık biçimde kendilerini daha yeterli gördükleri anlamına gelmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Tablo 17. Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Konularında Hizmet İçi Eğitime Katılan ve Katılmayan Öğretmenlerin Yeterlik Algılarının Aritmetik Ortalamaları

	Yeterlik Maddeleri	Evet	Hayır
		Ort.	Ort.
1.	Farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerime eşit davranıyorum.	4,67	4,63
2.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum.	4,64	4,55
3.	Sınıftaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davranıyorum.	4,60	4,51
4.	Sınıftaki kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmıyorum.	4,49	4,40
5.	Ön tanı öncesi performans raporunu yazacağım öğrenciyi ancak yeterince tanıdıktan sonra raporu yazıyorum.	4,41	4,21
6.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,27	4,11
7.	BEP hazırlama ve eğitsel değerlendirme formlarını doldurma konusunda gerektiğinde rehberlik öğretmeninden destek alıyorum.	4,22	4,15
8.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarını doğru tespit edip, potansiyellerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,23	4,07
9.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin aileleri ile etkili iletişim kurabiliyorum.	4,27	4,04
10.	Okulumda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) başarısı için gerekli çabayı gösteriyorum.	4,24	4,01
11.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebiliyorum.	4,21	3,97
12.	Eğitilerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak gerçekçi biçimde değerlendiriyorum.	3,93	3,77
13.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlayıp, uyguluyorum.	3,90	3,72
14.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişmelerine destek oluyorum.	3,87	3,71
15.	Ders müfredatı ile kazanımları, eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlayabiliyorum.	3,86	3,63
16.	Farklı engel türlerine göre BEP hazırlayabiliyorum.	3,88	3,52
17.	Hazırladığım BEP'i programda olduğu gibi uyguluyorum.	3,75	3,60
18.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri ve diğer öğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum.	3,67	3,55
19.	Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var.	3,77	3,43
	Toplam Aritmetik Ortalama	4,15	3,98

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Lisans Eğitimi Sırasında Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Kapsamında Ders Veya Dersler Alan ve Almayan Öğretmenlerin Yeterlik Algısı

Lisans eğitimi sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma kapsamında ders veya dersler alan ve almayan öğretmenlerin toplam yeterlik ortalamaları ile her bir maddeden aldıkları aritmetik ortalamalar Tablo 18'de sunulmuştur.

Katılımcılar lisans eğitimleri sırasında hiç ders almayanlar, 1 ders alanlar, 2 ders alanlar, 3 ders alanlar, 4 veya daha fazla ders alanlar olmak üzere beş grupta incelenmiştir.

Veriler incelendiğinde, bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin yeterlik algısı en yüksek öğretmen grubunun açık ara 4 veya daha fazla ders alanların olduğu ($X=4.36$), bu grubu sırasıyla 3 ders alanların ($X=4.22$), 2 ders alanların ($X=4.13$), 1 ders alanların ($X=4.05$) ve hiç ders almayan öğretmenlerin ($X=3.99$) izlediği görölmektedir.

Yeterlik maddeleri ayrı ayrı incelendiğinde, toplam 19 yeterlik maddesinin tamamında en yüksek aritmetik ortalamaları lisans eğitimleri sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma kapsamında 4 ders veya daha fazla ders alan öğretmenlerin aldığı dikkati çekmektedir. En düşük aritmetik ortalamayı alan gruplar incelendiğinde, lisans eğitimleri sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında hiç ders almayan grubun 16 yeterlik maddesinde; 1 ders alan grubun ise 3 yeterlik maddesinde en düşük aritmetik ortalamaya sahip oldukları görölmektedir.

Bu bulgular öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında ne kadar fazla ders alırlarsa, öğretmen olduklarında da kendilerini o kadar yeterli gördüklerini çok açık biçimde ortaya koymaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Tablo 18. Lisans Eğitimi Sırasında Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Kapsamında Ders Veya Dersler Alan ve Almayan Öğretmenlerin Yeterlik Algılarının Aritmetik Ortalamaları

	Yeterlik Maddeleri	Hiç ders almayanlar	1 ders alanlar	2 ders alanlar	3 ders alanlar	4 veya daha fazla ders alanlar
		Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
1.	Farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerime eşit davranıyorum.	4,65	4,62	4,63	4,70	4,77
2.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum.	4,55	4,60	4,63	4,67	4,73
3.	Sınıftaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davranıyorum.	4,52	4,54	4,58	4,64	4,74
4.	Sınıftaki kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmıyorum.	4,41	4,44	4,47	4,51	4,62
5.	Ön tanı öncesi performans raporunu yazacağım öğrenciyi ancak yeterince tanıdıktan sonra raporu yazıyorum.	4,22	4,32	4,39	4,45	4,59
6.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,09	4,20	4,30	4,36	4,49
7.	BEP hazırlama ve eğitsel değerlendirme formlarını doldurma konusunda gerektiğinde rehberlik öğretmeninden destek alıyorum.	4,20	4,15	4,16	4,20	4,20
8.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarını doğru tespit edip, potansiyellerini geliştirmelerine destek oluyorum.	4,07	4,14	4,24	4,29	4,41
9.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin aileleri ile etkili iletişim kurabiliyorum.	4,03	4,18	4,29	4,37	4,48
10.	Okulumda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) başarısı için gerekli çabayı gösteriyorum.	4,05	4,11	4,21	4,28	4,42
11.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebiliyorum.	4,01	4,05	4,16	4,27	4,45
12.	Eğitimi akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak gerçekçi biçimde değerlendiriyorum.	3,78	3,83	3,91	3,98	4,17
13.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlayıp, uyguluyorum.	3,68	3,83	3,95	4,03	4,15
14.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişmelerine destek oluyorum.	3,70	3,76	3,88	3,96	4,12
15.	Ders müfredatı ile kazanımları, eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlayabiliyorum.	3,64	3,72	3,85	3,99	4,20
16.	Farklı engel türlerine göre BEP hazırlayabiliyorum.	3,60	3,63	3,79	3,94	4,21
17.	Hazırladığım BEP'i programda olduğu gibi uyguluyorum.	3,65	3,64	3,68	3,79	3,94
18.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri ve diğer öğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum.	3,53	3,58	3,69	3,78	4,00
19.	Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var.	3,48	3,55	3,74	3,88	4,15

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

Toplam Aritmetik Ortalama	3,99	4,05	4,13	4,22	4,36
----------------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

4.2. Öğretmenlerin Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Anketin 2. Bölümünde okullardaki mevcut bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla 9’u olumlu, 9’u ise olumsuz olmak üzere toplam 18 önermeye yer verilmiştir. Öğretmenlerin kendi deneyimlerinden yola çıkarak bu önermelere ne derece katılıp katılmadıklarını belirlemek için aşağıda sunulan 6’lı bir dereceleme ölçeği kullanılmıştır.

1. Hiç Katılmıyorum
2. Katılmıyorum
3. Kısmen Katılıyor-Kısmen Katılmıyorum
4. Katılıyorum
5. Kesinlikle Katılıyorum
6. Bilgim Yok

Okullardaki mevcut bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüş belirten katılımcılar ile “bilgim yok” seçeneğini işaretleyenlerin sayısal ve yüzdesele dağılımı Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablodaki veriler incelendiğinde, görüş belirten katılımcılarının oranının %80,6 ile %97,8 arasında değiştiği; bilgisi olmadığını ifade edenlerin oranının ise %2,2 ile %19,42 arasında değiştiği görülmektedir. Bu durum anketin farklı maddelerinde “bilgim yok” seçeneğini işaretleyen öğretmenlerin oranının farklı olmasından kaynaklanmaktadır.

Katılımcıların nispeten yüksek oranda “bilgim yok” seçeneğini işaretlediği önermeler incelendiğinde, bu önermelerin “eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir” (%19,42), “RAM’larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir” (%19,04) ve “veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar” (%16,61) gibi her öğretmenin bilemeyebileceği durumlarla ilişkili olduğu dikkati çekmektedir. Bu nedenle bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerine ilişkin istatistikler, sadece görüş belirten katılımcılar dikkate alınarak sunulacaktır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Tablo 19. Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş Belirten ve "Bilgim Yok" Seçeneğini İşaretleyen Katılımcıların Dağılımı

	Önermeler	Seçenekleri Yanıtlayan		Bilgisi Olmadığını İfade Eden	
		n	%	n	%
1.	Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir.	38459	97,8	872	2,22
2.	Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir	37826	96,2	1505	3,83
3.	Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbiri olan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır.	37702	95,9	1629	4,14
4.	Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.	37654	95,7	1677	4,26
5.	Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir.	37494	95,3	1837	4,67
6.	Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internetten indirilmekte ya da ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklerle hazırlanmaktadır.	36766	93,5	2565	6,52
7.	Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur.	36686	93,3	2645	6,72
8.	Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.	36374	92,5	2957	7,52
9.	Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir.	35993	91,5	3338	8,49
10.	Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanımlar konmaktadır.	35229	89,6	4102	10,43
11.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır.	35024	89,0	4307	10,95
12.	BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir.	33890	86,2	5441	13,83
13.	Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir.	33736	85,8	5595	14,23
14.	Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir	33330	84,7	6001	15,26
15.	Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.	33043	84,0	6288	15,99

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

16.	Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar.	32797	83,4	6534	16,61
17.	RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir.	31842	81,0	7489	19,04
18.	Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir.	31691	80,6	7640	19,42

Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Ankette öğretmenlerin bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 18 madde yer almıştır. Her bir maddeye ilişkin elde edilen aritmetik ortalamalar ve öğretmenlerin bu maddelerde belirtilen görüşlere katılma derecelerinin yüzdelik dağılımı Tablo 20'de sunulmuştur. Tabloda yer alan önermeler en yüksek aritmetik ortalamadan en düşüğe doğru sıralanmıştır.

Anket maddelerine ilişkin cevaplama seçenekleri 1-5 arasında değişmektedir. Bir diğer ifade ile bir maddeden alınabilecek en düşük aritmetik ortalama 1,00 iken, en yüksek aritmetik ortalama 5,00 olabilmektedir. Aritmetik ortalamanın yüksekliği o maddede belirtilen önermeye öğretmenlerin katılma derecesinin yüksekliği; aritmetik ortalamanın düşüklüğü ise o maddede belirtilen önermeye öğretmenlerin katılma derecesinin düşüklüğü anlamına gelmektedir.

Tablo 20'deki aritmetik ortalama sütunu incelendiğinde, en yüksek aritmetik ortalamanın $X=3,86$ olduğu, en düşük aritmetik ortalamanın ise $X=2,78$ olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre "tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir" maddesi en yüksek aritmetik ortalamaya sahip olurken, "BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir" maddesi en düşük aritmetik ortalamaya sahiptir.

Katılımcıların Tablo 20'de yer alan 18 önermenin her birine ne derece katılıp katılmadıklarına ilişkin yüzdelik dağılımlar madde bazında aşağıda sunulmuştur.

1. "Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir."

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %65'inin "tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumlulukların yönetmelikte olduğu gibi yerine getirildiği" görüşünde olduğu anlaşılmaktadır. Bu orana, kısmen katılan öğretmenlerin oranı (%28,1) da eklendiğinde, öğretmenlerin %93,1'inin okullarda veya özel eğitim sınıflarında yürütülen kaynaştırma uygulamalarının yönetmelikte olduğu gibi yerine getirildiği görüşüne katıldığı veya kısmen katıldığı görülmektedir. Buna karşın bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" öğretmenlerin oranının sadece %6,9 olduğu dikkati çekmektedir. Özetle,

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün görüşüne göre, okullarda veya özel eğitim sınıflarında yürütülen kaynaştırma uygulamaları yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.

2. “Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.”

Bu önermeye “kesinlikle katılan” veya “katılan” öğretmenlerin oranı %63,1; kısmen katılan öğretmenlerin oranı ise %22,8’dir. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde katılımcıların %85,9’unun özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlik olduğu görüşüne katıldığı veya kısmen katıldığı söylenebilir. Buna karşın bu görüşe “hiç katılmayan” veya “katılmayan” öğretmenlerin oranının sadece %14,1 olduğu dikkati çekmektedir. Bu verilere göre öğretmenlerin çok büyük bir bölümü özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlik olduğu görüşündedir. Bu bulgulardan hareketle, bütünleştirme-kaynaştırma hizmetlerini güçlendirmek için Bakanlığın özel eğitim öğretmeni istihdamına daha fazla kontenjan ayırması önerilebilir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Tablo 20. Okullarda Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

			Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyor- Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	Önermeler	Ort.	%	%	%	%	%
1.	Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.	3,86	2,41	4,49	28,06	34,82	30,22
2.	Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.	3,74	6,73	7,39	22,83	31,16	31,89
3.	Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbirini alan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbirini alan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.	3,71	4,01	6,12	32,74	29,06	28,07
4.	Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir	3,62	6,05	8,06	30,95	27,84	27,10
5.	Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir	3,43	7,00	9,42	35,36	30,29	17,93
6.	Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar.	3,42	6,20	9,37	39,70	26,01	18,72
7.	Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanımlar konmaktadır.	3,41	4,61	7,41	41,81	34,26	11,92
8.	Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir.	3,34	4,99	10,24	43,71	27,87	13,19
9.	Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbirini alan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır.	3,28	4,99	10,76	47,78	24,20	12,27
10.	RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir.	3,22	10,75	10,09	39,27	26,27	13,62
11.	Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir.	3,20	7,37	11,51	45,52	25,31	10,28
12.	Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internetten indirilmekte ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklerle hazırlanmaktadır.	3,16	10,30	12,68	41,52	21,96	13,54
13.	Kaynaştırma tedbirini alan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır.	3,14	11,23	15,90	35,68	21,53	15,65
14.	Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir.	3,03	7,93	13,07	53,94	18,13	6,92
15.	Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir.	2,83	16,06	16,75	41,48	19,24	6,47
16.	Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir.	2,80	14,31	22,45	40,38	14,65	8,21
17.	Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur.	2,79	20,95	17,43	33,88	17,62	10,12

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

18.	BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir.	2,78	16,45	20,09	40,77	14,06	8,62
-----	--	------	-------	-------	-------	-------	------

3. "Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır."

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı %57,1; kısmen katılan öğretmenlerin oranı ise %32,7'dir. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde, katılımcıların %89,9'unun "okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır" görüşüne katıldığı veya kısmen katıldığı söylenebilir. Buna karşın bu görüşe hiç katılmayan veya katılmayan öğretmenlerin oranının sadece %10,1 olduğu dikkati çekmektedir. Özetle ifade edilecek olursa, öğretmenlerin çok büyük bir bölümüne göre kaynaştırma ve özel eğitim sınıflarında okuyan öğrencilere eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.

4. "Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir."

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı %54,9; kısmen katılanların oranı ise %31'dir. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %85,9 gibi çok büyük bir bölümünün "destek eğitim odalarının mekân olarak çocuklara çekici gelmediği" görüşüne katıldığı veya kısmen katıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın, bu görüşe katılmayan öğretmenlerin oranı sadece %14,1'dir. Bu verilere göre öğretmenlerin çok büyük bir bölümüne göre destek eğitim odaları çocuklar için çekici olmaktan uzaktır. Bu bulgular, destek eğitim odalarının öğrenciler için daha cazip hale getirilmesi için Bakanlığın tedbir almasını zorunlu kılmaktadır.

5. "Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencilerin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir."

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı %48,2; kısmen katılanların oranı ise %35,4'dür. Buna göre, öğretmenlerin yaklaşık yarısı "Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verildiği" görüşüne katılmakta, yaklaşık üçte biri ise kısmen katılmaktadır. Katılımcıların görece küçük bir kısmı ise (%16,4) eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğretmenlere yeterince bilgi verildiği görüşüne katılmamaktadır. Bu sonucu, tanı alan öğrenciler hakkında öğretmenleri bilgilendirme işinin belli oranda aksadığı biçiminde yorumlamak mümkündür.

6. "Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar."

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı %44,7; kısmen katılanların oranı ise %39,7'dir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %84,4 gibi çok büyük bir bölümünün "Velilerin tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalıştıkları" görüşüne katıldıkları veya kısmen katıldıkları dikkati çekmektedir. Buna karşın bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" katılımcıların oranı sadece %15,6'dır. Bu sonuca göre velilerin bir kısmı tanılama süreçlerine müdahale etmektedir. Bu sorunun önüne geçmek için aile rehberliği hizmetleri ile velilerin bilinçlendirilmesi önerilebilir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

7. "Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanılar konmaktadır."

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı birlikte %46,2; kısmen katılanların oranı ise %41,8'dir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %88'inin "eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanılar konmaktadır" görüşüne katıldığı veya kısmen katıldığı anlaşılmaktadır. Her ne kadar bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" öğretmenlerin oranı sadece %12 olsa da, "kısmen katılan - kısmen katılmayan" öğretmenlerin oranının %41,8 olduğu dikkate alındığında, katılımcıların görece önemli bir bölümünün eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanılar konduğu görüşüne şüpheyle baktığı söylenebilir.

8. "Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir".

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı %41,1; kısmen katılanların oranı ise %43,7'dir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %84,8'inin "eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinin uzun sürdüğü" görüşüne katıldığı veya kısmen katıldığı anlaşılmaktadır. Bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" öğretmenlerin oranının sadece %15,2 olduğu dikkate alındığında, katılımcıların önemli bir bölümünün eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinin uzun sürdüğü konusunda hemfikir olduğu biçiminde yorumlanabilir. Bu bulgular RAM'larda yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerinin hızlandırılması için Bakanlığın tedbir alması gerektiğine işaret etmektedir. RAM'larda değerlendirme ve tanılama süreçlerinde görev alan personel sayısının artırılması bu sorunu azaltabilir.

9. "Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbiri olan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır".

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı toplamda %36,5; kısmen katılanların oranı ise %47,8'dir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %84,3'ünün "mevcut uygulamaların kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile akranlarını bütünleştirmede yetersiz kaldığı" görüşüne katıldığı veya kısmen katıldığı anlaşılmaktadır. Bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" öğretmenlerin oranının sadece %15,8 olduğu dikkate alındığında, öğretmenlerin önemli bir bölümünün mevcut uygulamaların kaynaştırma öğrencilerini akranlarıyla yeterince bütünleştiremediği görüşünde oldukları söylenebilir. Bu sonuç kaynaştırma tedbiri almış çocukların diğer çocuklarla tam anlamıyla bütünleşmeleri için daha fazla çaba gösterilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

10. "RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir".

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin sadece %39,9'unun "RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterildiği" görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır. Buna karşın bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" öğretmenlerin oranı %20,8'dir. Ayrıca katılımcıların %39,27 gibi önemli bir bölümünün bu görüşe "kısmen katılıp-kısmen katılmadığı" dikkati çekmektedir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin pek de küçük sayılamayacak bir kısmı tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmediğine inanmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

11. "Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir".

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı birlikte değerlendirildiğinde bile katılımcıların sadece üçte birinin (%35,6) öğretmenleri BEP hazırlama konusunda yeterli gördüğü anlaşılmaktadır. Buna karşın bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" katılımcıların oranı %18,9'dur. Ayrıca katılımcıların %45,5 gibi önemli bir bölümünün ise bu görüşe "kısmen-katılıp kısmen katılmadığı" dikkati çekmektedir. Bu verilere göre öğretmenlerin kayda değer bir kısmı BEP hazırlama konusunda kendilerini yetersiz görmektedir. Bu sorunu azaltmak, öğretmenlerin BEP hazırlama konusundaki mevcut yeterliklerini geliştirmek için Bakanlığın hizmet içi eğitim programları düzenlemesi önerilebilir.

12. "Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internetten indirilmekte ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklere göre hazırlanmaktadır".

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı toplamda %35,5; kısmen katılan öğretmenlerin oranı ise %41,5'dir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %77'sinin BEP'lerin bireysel ihtiyaca göre değil de internetten indirildiği veya geçmiş yıllarda kullanılan örneklere göre hazırlandığı görüşüne katıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" katılımcıların oranı sadece %23'dür. Bu bulgular öğretmenlerin kayda değer bir kısmının BEP'leri bireysel ihtiyaca göre hazırlamak yerine, kolaya kaçtığı biçiminde yorumlanabilir.

13. "Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere Sınıf Geçme Yönetmeliğine göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır".

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı toplamda %37,2; kısmen katılan öğretmenlerin oranı ise %35,7'dir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, her dört öğretmenden yaklaşık üçünün (%72,9) "kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlandığı" görüşüne katıldığı söylenebilir.

14. "Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir".

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı birlikte değerlendirildiğinde, "velilerin eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirdiği" görüşüne katılan öğretmenlerin oranının sadece %25,1 olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların yarısından fazlasının (%53,9) bu görüşe kısmen katıldığı dikkati çekmektedir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin kayda değer bir bölümü, velilerin rol ve sorumluluklarını yeterince yerine getirmediklerini düşünmektedir. Bu sorunu azaltmak için rehberlik öğretmenlerinin veliler için seminer düzenlemeleri veya gerektiğinde bireysel görüşmeler yaparak konsültasyon hizmeti sunmaları önerilebilir.

15. "Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir".

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin sadece %25,7'sinin "Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

işbirliğinin tatmin edici düzeyde" olduğu görüşüne katıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" öğretmenlerin oranı %32,8'dir. Ayrıca katılımcıların %41,5 gibi önemli bir bölümünün bu görüşe "kısmen katılıp-kısmen katılmadığı" dikkati çekmektedir. Özetle söylenecek olursa, öğretmenlerin önemli bir bölümüne göre hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasındaki kurumsal işbirliği tatmin edici düzeyde değildir.

16. "Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir".

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %22,9'unun "Okul kurallarının BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetildiği" görüşüne katıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" öğretmenlerin oranı %36,8'dir. Ayrıca katılımcıların %40,4 gibi önemli bir bölümünün ise bu görüşe "kısmen katılıp kısmen katılmadığı" dikkati çekmektedir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin önemli bir bölümünün okul kurallarının BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetildiği görüşünde oldukları söylenebilir.

17. "Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur".

Bu görüşe "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin sadece %27,7'sinin "okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur" görüşüne katıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" katılımcıların oranı ise %38,4'dür. Ayrıca katılımcıların %33,9 gibi önemli bir bölümünün ise bu görüşe "kısmen katılıp-kısmen katılmadığı" dikkate alındığında, öğretmenlerin önemli bir bölümünün okullarda destek eğitim odalarının yetersiz olduğu görüşünde olduğu söylenebilir.

18. "BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir".

Bu önermeye "kesinlikle katılan" veya "katılan" öğretmenlerin oranı birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %22,7'sinin "BEP komisyonlarının aktif çalışmadığı, ancak kâğıt üzerinde yapılmış gösterildiği" görüşüne katıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın bu görüşe "hiç katılmayan" veya "katılmayan" katılımcıların oranının sadece %36,5 olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların %40,8 gibi önemli bir bölümünün ise bu görüşe "kısmen katılıp-kısmen katılmadığı" dikkati çekmektedir. Bu bulgular, BEP komisyonlarının aktif çalışmadığı, sadece kâğıt üzerinde yapılmış gösterildiği görüşünün öğretmenler arasında yaygın olduğu biçiminde değerlendirilebilir.

Katılımcıların mevcut bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşleri özetlenecek olursa, öğretmenlerin çok büyük bir bölümüne göre okullarda veya özel eğitim sınıflarında kaynaştırma uygulamaları, "yönetmelikte olduğu gibi" yerine getirilmekte, ayrıca kaynaştırma ve özel eğitim sınıflarında okuyan öğrencilere eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.

Bu olumlu değerlendirmelere karşın, katılımcıların kayda değer bir kısmına göre özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler vardır, destek eğitim odaları mekan olarak çocuklara çekici gelmemektedir, mevcut uygulamalar kaynaştırma öğrencilerini akranlarıyla yeterince bütünleştirememektedir, öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterli değildir, BEP'ler çoğu zaman bireysel ihtiyaca göre hazırlanmamaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Bununla beraber, öğretmenlerin bir kısmı tanı alan öğrenciler hakkında öğretmenleri bilgilendirme işinin kısmen aksadığı, bazı velilerin tanılama süreçlerine müdahale ettiği, eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinin uzun sürdüğü, destek eğitim odalarının yetersiz olduğu, BEP komisyonlarının aktif çalışmadığı görüşündedir.

Katılımcıların okullarda bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin her bir demografik değişkene göre aritmetik ortalaması tablolar halinde EK'ler bölümünde sunulmuştur. Buna göre cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular EK-3'de, yaş değişkenine ilişkin bulgular EK-4'de, eğitim düzeyi değişkenine ilişkin bulgular EK-5'de, çalışılan okul türü ve kademesine göre bulgular EK-6'da, mesleki pozisyona ilişkin bulgular EK-7'de, mesleki kıdeme göre bulgular EK-8'de, hizmet içi eğitim programına katılıp-katılmama değişkenine ilişkin bulgular EK-9'da ve katılımcıların lisans eğitimleri sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma kapsamında ders veya dersler alma durumlarına ilişkin bulgular EK-10'da sunulmuştur.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

4.3. Kaynaştırma/Bütünleştirme Uygulamalarının Başarısı Engellenen Olası Etkenler

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlerin okullardaki mevcut bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarının başarısını olumsuz etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri sunulmuştur. Ankette bu konuyla ilgili toplam 14 önermeye yer verilmiştir. Öğretmenlerin kendi deneyimlerinden yola çıkarak, bu önermelere ne derece katılıp katılmadıklarını, aşağıda sunulan derecelleme ölçeğine göre vermeleri beklenmiştir.

1. Hiç Katılmıyorum
2. Katılmıyorum
3. Kısmen Katılıyor-Kısmen Katılmıyorum
4. Katılıyorum
5. Kesinlikle Katılıyorum
6. Bilgim Yok

Okullardaki bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarının başarısını olumsuz etkileyen faktörlere ilişkin görüş belirten katılımcılar ile "bilgim yok" seçeneğini işaretleyenlerin sayısal ve yüzde dağılımı Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21. Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüş Belirten ve "Bilgim Yok" Seçeneğini İşaretleyen Öğretmenlerin Dağılımı

	Önermeler	Seçenekleri Yanıtlayan		Bilgisi Olmadığını İfade Eden	
		n	%	n	%
1.	Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciye zaman ayıramaması	38892	98,9	439	1,1
2.	Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması	38877	98,8	454	1,2
3.	Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi	38694	98,4	637	1,6
4.	Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi	38678	98,3	653	1,7
5.	Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi	38494	97,9	837	2,1
6.	Öğretmenlerin kaynaştırma/ bütünleştirme uygulamaları (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarındaki yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) konusundaki yetersizliği	38289	97,4	1042	2,6
7.	Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı.	37455	96,5	1383	3,5
8.	Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması	37609	95,6	1722	4,4
9.	Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması	37562	95,5	1769	4,5
10.	Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması	37503	95,4	1828	4,6

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

11.	BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapılıp, gerçekte uygulanmaması	37948	95,2	1876	4,8
12.	BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması	37007	94,1	2324	5,9
13.	Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği	36821	93,6	2510	6,4
14.	RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması	22451	57,1	16880	42,9

Tablo 21'deki veriler incelendiğinde, görüş belirten katılımcılarının oranının %57,1 ile %98,9 arasında; bilgisi olmadığını ifade edenlerin oranının ise %1,1 ile %42,9 arasında değiştiği görülmektedir. Bu durum anketin farklı maddelerinde belirtilen önermeler konusunda bilgi sahibi olan ve olmayan öğretmenlerin oranının farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Tablo 21'de izleneceği üzere 14 numaralı maddede bilgim yok seçeneğini işaretleyen katılımcıların oranı açık ara en yüksektir (%42,9). Diğer tüm maddelerde bilgim yok seçeneğini işaretleyen katılımcıların oranı en fazla %6,4'dür.

Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Etkileyen Faktörler

Okullarda bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarının başarısını etkileyen her bir faktöre ilişkin elde edilen aritmetik ortalamalar ve öğretmenlerin bu maddelerde belirtilen görüşlere katılma derecelerinin yüzdelik dağılımı Tablo 22'de sunulmuştur. Tabloda yer alan önermeler en yüksek aritmetik ortalamadan en düşüğe doğru sıralanmıştır.

Anket maddelerine ilişkin cevaplama seçenekleri 1-5 arasında değişmektedir. Bir diğer ifade ile bir maddeden alınabilecek en düşük aritmetik ortalama 1,00 iken, en yüksek aritmetik ortalama 5,00 olabilmektedir. Aritmetik ortalamanın yüksekliği o maddede belirtilen önermeye öğretmenlerin katılma derecesinin yüksekliği; aritmetik ortalamanın düşüklüğü ise o maddede belirtilen önermeye öğretmenlerin katılma derecesinin düşüklüğü anlamına gelmektedir.

Tablo 22'deki aritmetik ortalama sütunu incelendiğinde, en yüksek aritmetik ortalamanın $X=4,05$ olduğu, en düşük aritmetik ortalamasının ise $X=2,45$ olduğu görülmektedir. Bir diğer ifade ile toplam 14 maddeden beş maddenin aritmetik ortalaması 3,50'den yüksek; beş maddenin aritmetik ortalaması 3:00 - 3,50 arası; geriye kalan dört maddenin aritmetik ortalaması ise 2,50 – 3,00 arasındadır.

Bulgulara göre aritmetik ortalaması en yüksek üç madde şunlardır:

- Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciye zaman ayıramaması ($X=4,05$)
- Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği ($X=3,77$)
- BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması ($X=3,75$)

Aritmetik ortalaması en düşük üç madde ise şunlardır:

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

- Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi (X=2,45)
- Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi (X=2,53)
- Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması (X=2,95)

Tablo 22. Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Aritmetik Ortalaması ve Yüzdeler Dağılımı

		Ortalama	Hiç Katılmıyorum	Oldukça Katılmıyorum	Kısmen Katılıyor- Kısmen Katılmıyorum	Oldukça Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
1.	Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciye zaman ayıramaması	4,05	3,71	4,40	19,97	27,07	44,85
2.	Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği	3,77	6,15	7,16	24,74	27,53	34,41
3.	BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması	3,75	4,52	6,74	28,65	29,59	30,49
4.	Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması	3,60	7,30	8,71	28,65	27,05	28,29
5.	Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması	3,59	4,25	6,64	37,47	29,56	22,09
6.	RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması	3,32	9,40	11,02	36,89	23,38	19,31
7.	Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi	3,32	10,83	11,58	31,99	26,15	19,45
8.	Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı.	3,28	9,76	12,07	36,88	22,94	18,35
9.	Öğretmenlerin kaynaştırma/ bütünleştirme uygulamaları konusundaki yetersizliği	3,17	10,03	12,40	41,32	23,02	13,23
10.	Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması	3,16	12,44	13,59	33,27	26,64	14,06
11.	BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapılıp, gerçekte uygulanmaması	2,99	14,48	15,59	39,03	17,82	13,08

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

12.	Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması	2,95	14,86	17,79	36,05	20,23	11,06
13.	Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi	2,53	23,81	24,26	33,24	12,80	5,89
14.	Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi	2,45	30,24	21,61	28,21	12,39	7,55

Katılımcıların Tablo 22’de yer alan 14 önermenin her birine ne derece katılıp katılmadıklarına ilişkin yüzdeler dağılımlar madde bazında aşağıda sunulmuştur.

1. “Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP’li öğrenciye zaman ayıramaması”

Bu gerekçeye “oldukça” veya “tamamen” katılan öğretmenlerin oranı birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %71,9’unun sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP’li öğrencilere zaman ayıramadığı görüşünde olduğu anlaşılmaktadır. Bu orana “kısmen katılan” öğretmenlerin oranı da (%20,0) eklendiğinde, öğretmenlerin %91,9’unun bu görüşe tamamen, oldukça veya kısmen katıldığı görülmektedir. Özetle, katılımcıların çok büyük bir bölümünün görüşüne göre, öğretmenlerin BEP’li öğrencilere zaman ayıramamasının nedeni sınıfların kalabalık olmasıdır.

2. “Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği”

Bu gerekçeye “oldukça” veya “tamamen” katılan öğretmenlerin oranı %61,9; “kısmen katılan” öğretmenlerin oranı ise %24,7’dir. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde katılımcıların %86,7’sinin okullarda destek eğitim odalarının yetersiz olduğu görüşüne tamamen, oldukça veya kısmen katıldığı görülmektedir. Bu verilere göre öğretmenlerin çok büyük bir bölümü destek eğitim odalarını yetersiz bulmaktadır. Bu bulgulardan hareketle, bütünleştirme-kaynaştırma hizmetlerinin niteliğini arttırmak için okullardaki destek eğitim odalarının hem sayısal olarak artırılması hem de öğrenciler için daha çekici hale getirilmesi önerilebilir.

3. “BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması”

Bu önermeye “oldukça” veya “tamamen” katılan öğretmenlerin oranı %60,1; “kısmen” katılanların oranı ise %28,7’dir. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde, katılımcıların %87,7’sinin BEP süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olduğu görüşüne tamamen, oldukça veya kısmen katıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın bu görüşe “hiç katılmayan” veya “oldukça katılmayan” öğretmenlerin oranı sadece %11,3’dür. Öğretmenlerin çok büyük bir bölümü BEP süreçlerinde doldurulması gereken evrakları çok fazla bulduğuna göre, Bakanlığın tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinde öğretmenlerin doldurması gereken formları gözden geçirerek, olabildiği kadar pratik ve mümkün olduğu ölçüde evrak yükünü azaltıcı bir çalışma yapması önerilebilir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

4. "Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması"

Bu önermeye "oldukça" veya "tamamen" katılan öğretmenlerin oranı %55,3; "kısmen" katılanların oranı ise %28,7'dir. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %84 gibi çok büyük bir bölümü ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmadığı görüşüne tamamen, oldukça veya kısmen katılmaktadır. Buna karşın, bu görüşe "hiç katılmayan" veya "oldukça katılmayan" öğretmenlerin oranı sadece %16'dır. Öğretmenlerin büyük bir bölümünün ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmadığı görüşünden hareketle, ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olacak şekilde planlanması ve bunun için çaba gösterilmesi önerilebilir.

5. "Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla işbirliği yapmaması"

Bu önermeye "oldukça" veya "tamamen" katılan öğretmenlerin oranı %51,7; "kısmen" katılanların oranı ise %37,5'dir. Buna göre, öğretmenlerin yarısından biraz fazlası kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmadığı görüşüne tamamen veya oldukça katıldığı, üçte birinden biraz fazlasının ise kısmen katıldığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların sadece küçük bir kısmının (%10,9) bu görüşe "hiç katılmadığı" veya "oldukça katılmadığı" dikkate alındığında, kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin bu konuda farkındalık düzeylerinin artırılması yönünde çalışmalar yapılması önerilebilir. Bu kapsamda velilere seminerler düzenlenebilir, konsültasyon hizmetleri sunulabilir.

6. "RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması"

Bu gerekçeye "oldukça" veya "tamamen" katılan öğretmenlerin oranı %42,7; "kısmen" katılanların oranı ise %36,9'dur. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde, her beş öğretmenden yaklaşık olarak dördünün (%79,6) RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olduğu görüşüne tamamen, oldukça veya kısmen katıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın, her beş öğretmenden sadece biri ise bu görüşe hiç veya oldukça katılmamaktadır. Katılımcıların büyük bir bölümüne göre RAM'larda personel sayısı ve niteliğinde gözlenen yetersizlikler vardır ve bu durum kaynaştırma-bütünleştirme uygulamalarının başarısını olumsuz etkilemektedir. Bu sonuca göre RAM'larda çalışan personel sayısının artırılması ve nitelik olarak güçlendirilmesi kaynaştırma/bütünleştirme süreçlerinin iyileştirilmesi için kaçınılmaz görünmektedir.

7. "Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi"

Bu gerekçeye "oldukça" veya "tamamen" katılan öğretmenlerin oranı %45,6; "kısmen" katılanların oranı ise %32'dir. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %77,6'sının kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarında öğretmenlere gerekli desteğin verilmediği görüşüne tamamen, oldukça veya kısmen katıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın, bu gerekçeye hiç veya oldukça katılmayan öğretmenlerin oranının ise %22,4 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre önemli oranda katılımcı kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarında öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesini ve bu durumun kaynaştırma-bütünleştirme uygulamalarının başarısını olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Bu bulgular, okullar veya özel eğitim sınıflarında kaynaştırma/bütünleştirme süreçlerinin iyileştirilmesi için bu kurumlarda çalışan öğretmenlerin desteklenmesi gerektiğini açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

8. "Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı"

Bu gerekçeye "oldukça" veya "tamamen" katılan öğretmenlerin oranı %41,3; "kısmen" katılanların oranı ise %36,9'dur. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde, velilerin çocukları ile aynı sınıftaki kaynaştırma öğrencilerine bakış açılarının olumsuz olduğuna tamamen, oldukça veya kısmen katılan öğretmenlerin oranı %78,2'ye çıkmaktadır. Buna karşın, bu gerekçeye hiç veya oldukça katılmayan öğretmenlerin oranının ise %21,8 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre önemli sayılabilecek oranda katılımcıya göre veliler çocuklarının okuduğu sınıfta kaynaştırma tedbiri olan çocuk istememektedirler ve bu durum kaynaştırma-bütünleştirme uygulamalarının niteliğini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle kaynaştırma tedbiri bulunan çocuğu olsun veya olmasın, tüm velilerin ve hatta toplumun bilinç ve farkındalık düzeyinin artırılması için gerekli tedbirlerin alınması gerekli görünmektedir.

9. "Öğretmenlerin kaynaştırma/ bütünleştirme uygulamaları (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarındaki yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) konusundaki yetersizliği"

Bu gerekçeye "oldukça" veya "tamamen" katılan öğretmenlerin oranı %36,3; kısmen katılanların oranı ise %41,3'dür. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin kaynaştırma/ bütünleştirme uygulamaları konusunda yetersiz olduğu görüşüne tamamen, oldukça veya kısmen katılan öğretmenlerin oranı %77,6'ya çıkmaktadır. Buna karşın, öğretmenlerin %22,4'ü bu gerekçeye katılmamaktadır. Bu bulgulara göre küçümsenemeyecek oranda katılımcının kaynaştırma/ bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlerin yeterli olmadığına ve bu durumun kaynaştırma-bütünleştirme uygulamalarının başarısını olumsuz etkilediğine inandığı söylenebilir. Bu nedenle öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi kaynaştırma/bütünleştirme süreçlerinin iyileştirilmesi için gerekli görünmektedir.

10. "Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması"

Bu gerekçeye "oldukça" veya "tamamen" katılan öğretmenlerin oranı %40,7; kısmen katılanların oranı ise %33,3'dür. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %74'ünün okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olduğu görüşüne tamamen, oldukça veya kısmen katıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın, bu gerekçeye "hiç katılmayan" veya "oldukça katılmayan" öğretmenlerin oranının ise sadece %26 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre her dört öğretmenden yaklaşık üçü okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olduğu görüşüne belli oranda katılmakta ve bu durumun kaynaştırma-bütünleştirme uygulamalarının başarısını olumsuz etkilediğine inanmaktadır. Bu sorunun giderilmesi için yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliler başta olmak üzere tüm toplumun bütünleştirme konusunda bilinç ve farkındalık düzeyinin artırılması, farklılıklara saygı kültürünün topluma yerleşmesi için tedbir alınması kaçınılmaz görünmektedir.

11. "BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapıp, gerçekte uygulanmaması"

Bu görüşe "oldukça" veya "tamamen" katılan öğretmenlerin oranı (%30,9) ile hiç katılmayan veya oldukça katılmayanların oranının (%30,1) birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Buna karşın bu gerekçeye "kısmen katılıp-kısmen katılmayan" öğretmenlerin oranı %39 ile en büyük oranı teşkil etmektedir. Bu

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

bulgulara göre öğretmenlerin yaklaşık yarısı BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapılıp, gerçekte uygulanmadığı görüşüne tamamen, oldukça veya kısmen katıldığı, ancak bir diğer yarısının ise bu görüşe hiç, oldukça veya kısmen katılmadığı anlaşılmaktadır. Oranlar her ne kadar eşit görünse de öğretmenlerin görece büyük bir bölümünün BEP'lerin gerçekte uygulanmadığı ve bu durumun kaynaştırma-bütünleştirme uygulamalarını olumsuz etkilediği görüşünde olmaları dikkate alınmalıdır.

12. "Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması"

Bu görüşe "oldukça" veya "tamamen" katılan öğretmenlerin oranı (%31,3) ile hiç katılmayan veya oldukça katılmayanların oranı (%32,7) birbirine oldukça yakın bulunmuştur. Buna karşın bu gerekçeye "kısmen katılıp-kısmen katılmayan" öğretmenlerin oranı %36,1 ile daha büyük bir oran teşkil etmektedir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin yaklaşık yarısı okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmadığı görüşüne katıldığı, diğer yarısının ise katılmadığı anlaşılmaktadır. Bu görüşe katılan ve katılmayan öğretmenlerin oranı birbirine yakın olsa da, öğretmenlerin görece büyük bir bölümünün, okul personelinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmadığını belirtip, bu durumun kaynaştırma-bütünleştirme uygulamalarını olumsuz etkilediği düşüncesinde olmaları dikkate alınmalıdır. Rol ve sorumluluk çatışmasını en aza indirmek için, rol ve sorumlulukların sadece yönetmelikte değil, aynı zamanda uygulamada da netleştirilmesi kaçınılmaz görünmektedir.

13. "Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi"

Bu görüşe "oldukça" veya "tamamen" katılanların oranını (%18,7), hiç katılmayan veya oldukça katılmayanların oranından (%48,1) belirgin bir biçimde daha düşük bulunmuştur. Katılımcıların yaklaşık üçte birinin (%33,2) ise bu görüşe "kısmen katılıp-kısmen katılmadığı" görülmektedir. Bu bulgular katılımcıların yaklaşık olarak yarısının yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermediği görüşüne katılmadığı, üçte birinin ise kısmen katılmadığı anlamına gelmektedir. Bununa birlikte, meseleye tersinden bakılacak olursa, katılımcıların %18,7'sinin "yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gereken önemi vermediği" görüşüne katılması, ayrıca %33,2'sinin ise kısmen katılması göz ardı edilmemesi gereken bir husustur.

14. "Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi"

Bu görüşe "tamamen" veya "oldukça" katılanların oranı %19,9; "hiç" veya "oldukça" katılmayanların oranı %51,9; "kısmen katılıp-kısmen katılmayanların" oranı ise %28,2'dir. Bu bulgular katılımcıların önemli bir bölümünün "okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görüldüğü" önermesine katılmadığı anlamına gelmektedir. Bununa birlikte, meseleye tersinden bakılacak olursa, katılımcıların yaklaşık %20'sinin "okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görüldüğü" görüşüne katıldığı, ayrıca %28'inin ise kısmen katıldığı göz önüne alındığında, katılımcıların yarıya yakınının bu görüşe belli oranda da olsa katıldığı söylenebilir. Kuşkusuz kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının istenen düzeyde sunulması isteniyorsa, okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmemesi, tam tersine tüm öğrencilerin bütünleştirici eğitim ilkeleri doğrultusunda desteklenmesi gerekir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

Katılımcıların mevcut kaynaştırma-bütünleştirme uygulamalarının başarısını engelleyen olası etkenlere ilişkin görüşleri özetlenecek olursa, katılımcıların büyük oranda katıldığı etkenler sırasıyla şunlardır:

- Öğretmenlerin sınıfların kalabalık olması nedeniyle BEP'li öğrencilere zaman ayıramaması,
- Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği,
- BEP süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması,
- Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması,
- Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması.

Katılımcıların orta düzeyde katıldığı etkenler sırasıyla şunlardır:

- RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması,
- Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi,
- Velilerin çocukları ile aynı sınıfta okuyan kaynaştırma öğrencilerine olumsuz bakış açısı,
- Öğretmenlerin kaynaştırma/ bütünleştirme uygulamaları konusundaki yetersizliği,
- Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması.

Öğretmenlerin görece daha düşük düzeyde katıldığı etkenler ise şunlardır:

- BEP'lerin genellikle kâğit üzerinde yapılıp, gerçekte uygulanmaması,
- Okullarda yönetici, ğretmen ve rehberlik ğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması,
- Yönetici ve ğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi,
- Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi

Katılımcıların mevcut kaynaştırma-bütünleştirme uygulamalarının başarısını engelleyen olası etkenlere ilişkin görüşlerinin her bir demografik değişkene göre ayrı ayrı aritmetik ortalaması ise EK'ler bölümünde sunulmuştur. Buna göre cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular EK-11'de, yaş değişkenine ilişkin bulgular EK-12'de, eğitim düzeyi değişkenine ilişkin bulgular EK-13'de, çalışılan okul türü ve kademesine göre bulgular EK-14'de, mesleki pozisyona ilişkin bulgular EK-15'de, MEB'deki çalışma yılına göre bulgular EK-16'da, hizmet içi eğitim programına katılıp-katılmama değişkenine ilişkin bulgular EK-17'de ve katılımcıların lisans eğitimleri sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma kapsamında ders veya dersler alma durumlarına ilişkin bulgular EK-18'de sunulmuştur.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

4.4. Öğretmenlerin Rol Ve Tutumlarına İlişkin Görüşler

Araştırma anketinin son bölümünde, öğretmenlerin eğitim-öğretim süreçleri ile çocuklara bakış açılarını öğrenmeye dönük 8 önermeye yer verilmiş ve katılımcıların bu önermelere ne derece katılıp katılmadıklarını aşağıda sunulan dereceleme ölçeğine göre cevaplamaları istenmiştir.

1. Hiç Katılmıyorum
2. Oldukça Katılmıyorum
3. Kısmen Katılıyor-Kısmen Katılmıyorum
4. Oldukça Katılıyorum
5. Tamamen Katılıyorum

Bu önermelere ilişkin elde edilen aritmetik ortalamalar ve öğretmenlerin bu maddelerde belirtilen görüşlere katılma derecelerinin yüzdelik dağılımı Tablo 23'de sunulmuştur. Tabloda yer alan önermeler en yüksek aritmetik ortalamadan en düşüğe doğru sıralanmıştır. Anket maddelerine ilişkin cevaplama seçenekleri 1-5 arasında değişmektedir. Bir maddeye ilişkin aritmetik ortalamanın yüksekliği o maddede belirtilen önermeye katılma derecesinin yüksekliği; aritmetik ortalamanın düşüklüğü ise o maddede belirtilen önermeye katılma derecesinin düşüklüğü anlamına gelmektedir.

Tablo 23. Öğretmenlerin Eğitim-Öğretim Süreçleri İle Çocuklara Bakış Açıklarına İlişkin Aritmetik Ortalamalar ve Yüzde Değerleri

			Hiç Katılmıyorum	Oldukça Katılmıyorum	Kısmen Katılıyor-Kısmen Katılmıyorum	Oldukça Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
		Ort.	%	%	%	%	%
1.	Öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir.	4,65	0,06	0,50	2,97	27,25	69,22
2.	Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir.	4,58	0,13	0,52	5,78	27,98	65,58
3.	Öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler olmalıdır.	4,58	0,24	0,62	4,47	30,18	64,50
4.	Öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır.	4,57	0,34	0,61	6,32	27,20	65,53
5.	Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir.	4,57	0,15	0,53	6,29	28,72	64,32
6.	Öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görülmektedir.	3,49	4,37	9,76	38,24	28,10	19,54

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

7.	Okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur.	1,57	69,31	12,53	12,62	2,91	2,63
8.	Öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır.	1,31	81,79	10,49	4,22	1,73	1,78

Tablo 23'de görüldüğü üzere katılımcılara beşi olumlu, üçü olumsuz olmak üzere, toplam sekiz önerme sunulmuş ve katılımcıların belirtilen görüşlere ne derece katılıp-katılmadıkları sorulmuştur.

Tablonun ilk 5 maddesinde görüldüğü üzere, katılımcılar 5 olumlu önermenin tamamında $X=4.57$ ile $X=4.65$ arasında değişen yüksek aritmetik ortalamalar elde etmişlerdir. Bu olumlu önermelerde katılımcıların aritmetik ortalamalarının yüksek olması istenen bir durumdur ve bu maddelerin aritmetik ortalaması oldukça yüksek bulunmuştur. Buna karşın, olumsuz ifadelerde katılımcıların aritmetik ortalamasının düşük olması istenen bir durumdur. Nitekim 7. ve 8. maddelerin aritmetik ortalamaları sırasıyla $X=1,57$ ve $X=1,51$ 'dir. Ancak "*öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görülmektedir*" maddesinin aritmetik ortalamasının ($X=3,49$) yüksek olduğu dikkati çekmektedir.

Katılımcıların her bir önermeye ne derece katılıp katılmadıklarına ilişkin detaylı bulgular madde bazında aşağıda sunulmuştur.

1. "Öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir"

Bu önermeye öğretmenlerin 69,2'si "tamamen", %27,3'ü ise "oldukça" katılmaktadır. Bu iki oran birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %96,5'inin "*öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir*" görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır. Buna karşın bu önermeye "hiç katılmayan" veya "oldukça katılmayan" öğretmenlerin oranı toplamda %0,6; "kısmen katılan-kısmen katılmayanların" oranı ise %3'dür. Bu bulgulara göre, öğretmenlerin tamamına yakınının öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir görüşünde olduklarını söylemek yanlış olmaz.

2. "Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir"

Bu önermeye öğretmenlerin %65,6'sı "tamamen", %28'i ise "oldukça" katılmaktadır. Bu iki oran birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %93,6'sının "*her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir*" görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır. Buna karşın bu önermeye "hiç katılmayan" veya "oldukça katılmayan" öğretmenlerin oranı toplamda sadece %0,7; "kısmen katılan-kısmen katılmayanların" oranı ise %5,8'dir. Bu bulgulara göre, öğretmenlerin neredeyse tamamına yakınının öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir görüşüne katıldıkları söylenebilir.

3. "Öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler olmalıdır"

Bu önermeye öğretmenlerin 64,5'i tamamen, %30,2'si ise oldukça katılmaktadır. Bu iki oran birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %94,7'si "*öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler*

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

olmalıdır” görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır. Buna karşın bu önermeye hiç katılmayan veya oldukça katılmayan öğretmenlerin oranı toplamda %0,9; kısmen katılan-kısmen katılmayanların oranının ise %4,5’dir. Bu bulgulara göre, öğretmenlerin çok büyük bir bölümü, öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler olmalıdır görüşüne katılmaktadır.

4. “Öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır”

Bu önermeye öğretmenlerin 65,5’i “tamamen”, %27,2’si ise “oldukça” katılmaktadır. Bu iki oran birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %92,7’si *“öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır”* görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır. Buna karşın bu önermeye “hiç katılmayan” veya “oldukça katılmayan” öğretmenlerin oranı toplamda %1; “kısmen katılan-kısmen katılmayanların” oranı ise %6,3’dür. Bu bulgulara göre, öğretmenlerin çok büyük bir bölümü, *“öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır”* görüşüne katılmaktadır.

5. “Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir”

Bu önermeye öğretmenlerin 64,3’ü “tamamen”, %28,7’si ise “oldukça” katılmaktadır. Bu iki oran birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %93’ü *“her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir”* görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır. Buna karşın bu önermeye “hiç katılmayan” veya “oldukça katılmayan” öğretmenlerin oranı toplamda %0,7; “kısmen katılan-kısmen katılmayanların” oranının ise %6,3’dür. Bu bulgulara göre, öğretmenlerin çok büyük bir bölümü, *“her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir”* görüşüne katılmaktadır.

6. “Öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görülmektedir”

Bu önermeye öğretmenlerin 19,5’i “tamamen”, %28,1’i ise “oldukça” katılmaktadır. Bu iki oran birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %47,6’sı *“öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görülmektedir”* görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır. Buna karşın bu önermeye “hiç katılmayan” veya “oldukça katılmayan” öğretmenlerin oranı toplamda %14,1; “kısmen katılan-kısmen katılmayanların” oranı ise %38,2’dir. Bu bulgulara göre, öğretmenlerin yaklaşık yarısı, *“öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görülmektedir”* görüşüne katılmakta, bu oranlara kısmen katılanlar da eklendiğinde bu oran %85,9’a çıkmaktadır. Öğretmenlerin önemli bir kısmının öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri olduğuna inanmaları dikkate alınması gereken önemli bir soruna işaret etmektedir.

7. “Okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur”

Bu önermeye öğretmenlerin 2,6’sı “tamamen”, %2,9’u ise “oldukça” katılmaktadır. Bu iki oran birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %5,5’i *“okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur”* görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır. Buna karşın

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

bu önermeye "hiç katılmayan" veya "oldukça katılmayan" öğretmenlerin oranı toplamda %81,8; kısmen katılan-kısmen katılmayanların oranı ise %12,6'dır. Bu bulgulara göre, öğretmenlerin çok büyük bir bölümü, "okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur" görüşüne katılmamaktadır.

8. "Öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır"

Bu önermeye öğretmenlerin 1,8'i "tamamen", %1,7'si ise "oldukça" katılmaktadır. Bu iki oran birlikte değerlendirildiğinde, öğretmenlerin %3,5'i "öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır" görüşüne katıldıkları anlaşılmaktadır. Buna karşın bu önermeye "hiç katılmayan" veya "oldukça katılmayan" öğretmenlerin oranı toplamda %92,3; "kısmen katılan-kısmen katılmayanların" oranı ise %4,2'dir. Bu bulgulara göre, öğretmenlerin çok büyük bir bölümü, "öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır" görüşüne katılmamaktadır.

Katılımcıların eğitim-öğretim süreçleri ile çocuklara bakış açılarının her bir demografik değişkene göre aritmetik ortalamaları ise EK'ler bölümünde sunulmuştur. Buna göre cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular EK-19'da, yaş değişkenine ilişkin bulgular EK-20'de, eğitim düzeyi değişkenine ilişkin bulgular EK-21'de, çalışılan okul türü ve kademesine göre bulgular EK-22'de, mesleki pozisyona ilişkin bulgular EK-23'de, MEB'deki çalışma yılına göre bulgular EK-24'de, hizmet içi eğitim programına katılıp-katılmama değişkenine ilişkin bulgular EK-25'de ve katılımcıların lisans eğitimleri sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma kapsamında ders veya dersler alma durumlarına ilişkin bulgular EK-26'da sunulmuştur.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Katılımcıların çok büyük bir bölümü farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerine eşit davrandıklarını, kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösterdiklerini ve sınıflarındaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davrandıklarını belirtmişlerdir. Bu üç yeterli ifade katılımcıların kendilerini en yeterli gördükleri hususlar olarak dikkati çekmektedir. Katılımcılar her ne kadar bireysel olarak kendilerini bu konularda yeterli görseler de, her dört öğretmenden yaklaşık üçünün okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olmasının kaynaştırma-bütünleştirme uygulamalarının başarısını olumsuz etkilediğini belirtmesi dikkat çekicidir. Bu sorunun giderilmesi için yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliler başta olmak üzere tüm toplumun bütünleştirme konusunda bilinç ve farkındalık düzeyinin artırılması, farklılıklara saygı kültürünün topluma yerleşmesi için tedbir alınması kaçınılmaz görünmektedir.
- Katılımcıların kendilerini görece daha az yeterli gördükleri konular incelendiğinde, farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterli bilgilerinin olmadığı, sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri ve diğer öğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olmada zorlandıkları, farklı engel türlerine göre BEP hazırlama ve uygulama sorunu yaşadıkları, ders müfredatı ile kazanımlarını öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlama güçlüğü yaşadıkları ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine yeterince destek olamadıkları belirlenmiştir. Bu sonuçlardan hareketle farklı engel türleri ve özellikleri, BEP hazırlama ve uygulama, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere yönelik kariyer danışmanlığı konularında hizmet içi eğitim programları düzenlenmesi önerilebilir.
- Katılımcıların yeterlik algıları demografik değişkenlere göre incelendiğinde, birçok yeterlik maddesinde demografik değişkenler bakımından benzerliklerin olduğu, ancak belli oranda farklılıkların da söz konusu olduğu görülmüştür. Örneğin cinsiyet değişkeni dikkate alındığında, farklı engel türleri ve özellikleri konusunda bilgi sahibi olma, sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ile diğer öğrencilere aynı anda etkili biçimde destek olma, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine destek olma ifadelerinde erkeklerin kendilerini kadınlardan daha yeterli algıladıkları görülmüştür. Buna karşın, ön tanı öncesi öğrencinin performans raporunu yazma, ayrıca kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösterme maddelerinde kadınların kendilerini erkek meslektaşlarından daha yeterli algıladıkları belirlenmiştir.
- Öğretmenlerin bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin yeterlik algıları yaş değişkenine göre incelendiğinde, genel olarak yaş ilerledikçe öğretmenlerin yeterlik algılarının da arttığı belirlenmiştir. Öğretmenlik mesleğinde çalışma yılı (kıdemi) farklı olan öğretmenlerin yeterlik algıları incelendiğinde de kendilerini en yeterli gören grubun kıdemi 16 yıl ve üzeri olan öğretmenler olduğu, yeterlik algısı en düşük grubun ise kıdemi 6-10 yıl arasında olan öğretmenler olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle hizmet içi eğitim programları

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

düzenlenirken yaşı daha genç ve mesleki kıdemi daha az olan öğretmenlere öncelik verilmesi tercih edilebilir.

- Öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkeni dikkate alındığında, ilginç bir bulguya ulaşılmıştır. Kendilerini en yeterli gören grubun açık ara önlisans mezunu öğretmenler olduğu, en yetersiz gören grubun ise beklenenin aksine doktora derecesine sahip öğretmenler olduğu görülmüştür. Ancak bu sonuçları önlisans mezunlarının en yeterli, doktora mezunlarının ise en yetersiz grup olduğu biçiminde yorumlamak yerine, öğretmenlerin kendilerini nasıl gördükleri ve nasıl algıladıkları biçiminde değerlendirmek gerekir. Ayrıca bu sonucu, daha eğitilmiş kişilerin kendi eksikliklerini daha iyi görmeleri ile de açıklamak mümkündür. Ek olarak, eğitim düzeyi yüksek öğretmenlerin özgüvenlerinin yüksekliği nedeniyle anket maddelerine daha içten cevap vermiş olmaları muhtemeldir.
- Çalışılan okul türü ve kademesi dikkate alındığında, bütünleştirme-kaynaştırma konularında kendilerini en az yeterli gören öğretmen grubunun liselerde çalışan öğretmenler olduğu, bu grubu ortaokullarda çalışan öğretmenlerin takip ettiği; kendilerini en yeterli gören öğretmenlerin ise özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenler olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle bütünleştirme konusunda düzenlenecek eğitimlerde ortaokul ve lise öğretmenlerine öncelik verilmesi önerilebilir.
- Öğretmenlerin yeterlik algıları mevcut mesleki pozisyonlarına göre analiz edildiğinde, bütünleştirme-kaynaştırma konularında kendilerini en yeterli gören grubun rehberlik öğretmenleri ile kültür dersleri öğretmenleri olduğu; en az yeterli gören öğretmenlerin ise meslek dersleri öğretmenleri ile branş öğretmenleri olduğu görülmüştür. Bu bulgulardan hareketle, bütünleştirme, özel eğitim veya kaynaştırma konularında düzenlenecek hizmet içi eğitimlerde meslek dersleri öğretmenleri ile branş öğretmenlerine öncelik verilmesi tavsiye edilebilir.
- Bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında hizmet içi eğitim programlarına katılan öğretmenlerin, hizmet içi eğitim programlarına katılmayan öğretmenlere oranla kendilerini çok daha yeterli gördükleri saptanmıştır. Bu sonuç, hizmet içi eğitim programlarının önemine işaret etmektedir. Bakanlığın eğitim ihtiyaç analizi sonuçlarına dayalı olarak özel eğitim-kaynaştırma-bütünleştirme konularında daha sık eğitimler düzenlemesi tavsiye edilir.
- Lisans eğitimleri sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma kapsamında ders veya dersler alan öğretmenlerin yeterlik algıları, lisans eğitimleri sırasında bu konularda ders almayan öğretmenlerin yeterlik algılarından çok daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç, öğretmen adaylarının okuduğu lisans programlarında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma kapsamında ders veya dersler almalarının önemine işaret etmektedir. YÖK tarafından kısa bir süre önce hazırlanan yeni öğretmenlik programlarının tamamında "Özel Eğitim ve Kaynaştırma" adlı bir dersin zorunlu hale getirilmesi bu konuda atılmış uygun bir adım olarak değerlendirilebilir.
- Katılımcıların mevcut bütünleştirme-kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin çok büyük bir bölümüne göre okullarda veya özel eğitim

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

sınıflarında kaynaştırma uygulamaları yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmekte, ayrıca kaynaştırma ve özel eğitim sınıflarında okuyan öğrencilere eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır. Bu olumlu değerlendirmelere karşın, katılımcıların kayda değer bir kısmına göre özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler vardır, destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir, mevcut uygulamalar kaynaştırma öğrencilerini akranlarıyla yeterince bütünleştirememektedir, öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulama konusunda zorlanmaktadır, BEP'ler çoğu zaman bireysel ihtiyaca göre hazırlanmamaktadır. Bakanlığın bütünleştirme-kaynaştırma hizmetlerini güçlendirmek için özel eğitim öğretmenliği kadroları için daha fazla kontenjan ayırması, destek eğitim odalarının öğrenciler için daha cazip hale getirilmesi, kaynaştırma tedbiri olan çocukların diğer çocuklarla bütünleşmeleri için daha fazla çaba gösterilmesi gerekli görünmektedir. Bununla beraber BEP hazırlama ve uygulamada yaşanan sorunları azaltmak için bu konuda hizmet içi eğitimler düzenlenmesi önerilir.

- Katılımcıların mevcut kaynaştırma-bütünleştirme uygulamalarının başarısını engelleyen faktörlere ilişkin görüşleri incelendiğinde, sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrencilere zaman ayıramadığı, okullardaki destek eğitim odalarının yetersiz olduğu, BEP süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olduğu ve ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmadığı dile getirilmiştir. Bu bulgulardan hareketle, okullardaki destek eğitim odalarının hem sayısal olarak artırılması hem de öğrenciler için daha çekici hale getirilmesi, ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olacak şekilde planlanması, Bakanlığın BEP'lere ilişkin evrak yükünü azaltıcı bir çalışma yapması önerilebilir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

KAYNAKLAR

- Akçamete, G., Büyükkarakaya, H.S., Bayraklı & H.E., Sardohan. (2012). Eğitim politikalarının yansımaları: Genel ve özel eğitim. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 11(22), 191-208.
- Avcıoğlu, H. (2011). Zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamaya ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 12, 39-53.
- Babaoğlu, E. ve Yılmaz, Ş. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterlilikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 345-354.
- Bakkaloğlu, H., Yılmaz, B., Altun-Könez, N., ve Yalçın, G. (2018). What do there search about preschool inclusion in Turkey tell us? *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 19(1), 119-150. <https://doi.org/10.17679/inuefd.302031>
- Batu, S. (2008). Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri. İ. H. Diken (Ed.). *Özel eğitim içinde* (s. 89-107). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyükoztürk, Ş. (2016). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayın Dağıtım.
- Çuhadar, Y. (2006). *İlköğretim okulu 1-5. sınıflarda kaynaştırma eğitimine tabi olan öğrenciler için bireysel eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ve yöneticilerin görüşlerinin belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karaelmas Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Üniversitesi, Zonguldak.
- Demir, M. K. & Açar, S. (2011). Kaynaştırma eğitimi konusunda tecrübeli sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19, 719-732.
- Kargın, T., Acarlar, F. ve Sucuoğlu, B. (2003). Öğretmen, yönetici ve anne-babaların kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4, 55-76.
- Mevcut Durum Analizi Raporu (2020). Bütünleştirici Eğitim için Özel Eğitim Hizmetlerinin Kalitesinin Artırılması Teknik Yardım Projesi.
- Pişkin, M. (2020). Rehberlik Öğretmenleriyle Yapılan Odak Grup Toplantıları Raporu. Bütünleştirici Eğitim için Özel Eğitim Hizmetlerinin Kalitesinin Artırılması Teknik Yardım Projesi
- Saraç, T., & Çolak, A. (2012). Kaynaştırma uygulamaları sürecinde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüş ve önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 13-28.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

EKLER

EK-1: 1., 2. ve 3. Düzey ve Okul Türü Ve Kademesine Göre Anketlerin Uygulanacağı Okul Sayıları

İllere Göre Örneklem Dağılımı (Okul)							
İller	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise	Mesleki ve Teknik Lise	İmam Hatip Lisesi	GENEL TOPLAM
İstanbul	157	105	114	28	63	20	487
Tekirdağ	19	15	15	4	7	2	62
Edirne	11	10	9	2	4	1	36
Kırklareli	10	8	7	2	3	1	30
Balıkesir	36	32	24	5	9	2	107
Çanakkale	13	12	10	3	5	1	44
İzmir	82	68	54	13	23	5	244
Aydın	35	32	22	5	8	2	104
Denizli	29	26	23	4	8	2	93
Muğla	31	30	21	4	7	2	95
Mahla	43	45	31	6	10	2	137
Afyonkarahisar	35	36	28	4	9	2	114
Kütahya	19	20	16	3	7	2	67
Uşak	11	12	9	2	3	1	39
Bursa	52	42	43	8	18	5	167
Eskişehir	16	14	12	4	5	1	53
Bilecik	6	6	5	1	3	1	22
Kocaeli	39	29	30	7	11	3	119
Sakarya	28	25	24	4	7	2	92
Düzce	13	11	10	2	3	1	40
Bolu	7	7	7	1	4	1	26
Yalova	7	5	6	1	2	1	22
Ankara	83	62	58	17	29	7	256
Konya	69	70	56	9	21	7	230
Karaman	10	9	7	2	3	1	31
Antalya	53	47	52	9	15	4	180
Isparta	17	16	13	3	6	2	56
Burdur	11	9	9	2	3	1	34
Adana	53	48	34	10	11	3	159
Mersin	48	42	35	6	11	2	145
Hatay	58	56	42	7	9	3	175
Kahramanmaraş	40	46	31	5	9	2	133
Malatya	24	29	22	5	7	2	89
Elazığ	16	18	13	3	5	1	56
Bingöl	15	20	10	1	3	1	50
Tunceli	3	3	2	1	1	1	11
Van	71	88	40	4	9	3	214
Muş	31	42	21	2	4	1	101
Bitlis	29	44	19	2	4	1	99
Hakkari	15	21	11	2	3	1	52
Gaziantep	50	51	34	8	12	3	158
Adıyaman	31	43	24	3	7	2	109
Kilis	7	9	4	1	2	1	23
Şanlıurfa	101	125	67	8	14	5	319
Diyarbakır	84	84	48	6	10	4	236
Mardin	49	60	34	4	7	3	157
Batman	34	39	19	3	4	2	100
Şırnak	28	29	25	2	5	2	91
Silvan	23	29	14	2	4	1	73
Osmaniye	19	17	12	3	4	1	55
Kırıkkale	7	7	7	1	4	1	26
Aksaray	18	19	13	3	4	1	58
Niğde	16	16	13	2	4	1	52
Neveşehir	14	13	10	2	3	1	43
Kırşehir	7	7	7	2	3	1	27
Kayseri	34	37	33	6	11	4	126
Sivas	22	29	20	4	7	2	83
Yozgat	16	18	20	3	7	2	67
Zonguldak	19	21	13	3	6	1	63
Karabük	7	6	7	1	3	1	24
Bartın	7	6	4	1	2	1	22
Kastamonu	9	11	11	2	6	2	40
Çankırı	5	6	5	1	3	1	21
Sinop	7	6	5	1	3	1	22
Samsun	41	41	30	6	10	3	130
Tokat	28	29	19	3	7	2	86
Çorum	15	20	15	3	6	2	60
Amasya	13	11	10	2	5	1	42
Trabzon	24	19	22	4	8	2	79
Ordu	21	19	20	3	7	2	72
Giresun	15	11	14	2	7	2	51
Rize	10	9	10	2	5	1	36
Artvin	7	5	6	1	3	1	23
Gümüşhane	5	6	7	1	2	1	21
Erzurum	35	65	32	5	7	2	147
Erzincan	9	9	7	1	3	1	30
Bayburt	3	4	6	1	1	1	16
Ağrı	42	59	26	3	4	1	135
Kars	25	35	17	2	3	1	82
Iğdır	12	14	9	1	2	1	38
Ardahan	7	8	5	1	2	1	23
Total	2269	2308	1699	309	589	166	7339

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

EK-2: Araştırma Anketi

Değerli Öğretmenim,

Aşağıdaki anket öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarına ilişkin yeterlik algılarını ve bu uygulamalarda yaşanan sorunları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi ile özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin her tür ve kademedeki okullarda diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde eğitsel amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla verilen eğitim kastedilmektedir.

Bu ankette elde edilecek verilere göre bir dizi hizmet içi eğitim programı geliştirilerek eğitimler düzenlenecektir. Öğretmenlerimizin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarında gerçekten ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve tutumlar, bu ankete vereceğiniz gerçekeçi ve içten cevaplar sonucunda belirlenecektir. Anket kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarında öğretmenlerin ihtiyaçlarını belirlemeye odaklanmış olup, çalışmanın bunun dışında başka bir amacı yoktur. Ankete adınızı yazmanız zorunlu değildir.

Sürece vereceğiniz değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

DEMOGRAFİK BİLGİLER

1. Çalıştığınız İl:

2. Cinsiyetiniz:

- Erkek
- Kadın

3. Yaşınız:

4. Eğitim Düzeyiniz

- Önlisans
- Lisans
- Yüksek Lisans
- Doktora

5. Çalıştığınız Okul Türü ve Kademesi:

- Okul Öncesi
- Okul Öncesi – Özel Eğitim Sınıfı
- İlkokul
- İlkokul – Özel Eğitim Sınıfı
- Ortaokul
- Ortaokul – Özel Eğitim Sınıfı
- İmam Hatip Ortaokulu
- İmam Hatip Ortaokulu – Özel Eğitim Sınıfı
- Anadolu Lisesi
- Anadolu Lisesi – Özel Eğitim Sınıfı
- Anadolu İmam Hatip Lisesi
- Anadolu İmam Hatip Lisesi – Özel Eğitim Sınıfı

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

- Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
- Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi – Özel Eğitim Sınıfı
- Sosyal Bilimler Lisesi
- Spor Lisesi
- Güzel Sanatlar Lisesi

6. Mevcut Mesleki Pozisyonunuz:

- Müdür veya Müdür Yardımcısı
- Okul Öncesi Öğretmeni
- Sınıf Öğretmeni
- Branş Öğretmeni
- Meslek Dersi Öğretmeni
- Kültür Dersi Öğretmeni
- Rehberlik Öğretmeni
- Özel Eğitim Öğretmeni

7. Öğretmenlik Mesleğindeki Çalışma Yılıınız:

8. Bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma konularında daha önce herhangi bir hizmet içi eğitim programına katıldınız mı?

- Evet
- Hayır

9. Lisans eğitiminiz sırasında bütünleştirme-özel eğitim-kaynaştırma kapsamında ders veya dersler aldınız mı?

- Hiç almadım
- 1 ders aldım
- 2 ders aldım
- 3 ders aldım
- 4 veya daha fazla ders aldım.

BÖLÜM I

Aşağıda öğretmenlerin bütünleştirici eğitim yeterliklerine ilişkin bir dizi ifade yer almaktadır. Lütfen bu ifadeleri okuyarak ne derece katılıp-katılmadığınızı beşli dereceleme ölçeğini dikkate alarak belirtiniz.

1. Hiç Katılmıyorum
2. Oldukça Katılmıyorum
3. Kısmen Katılıyor- Kısmen Katılmıyorum
4. Oldukça Katılıyorum
5. Tamamen Katılıyorum

		1	2	3	4	5
10.	Farklılıklara saygı ilkesi doğrultusunda tüm öğrencilerime eşit davranıyorum.					

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

11.	Sınıftaki kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmıyorum.					
12.	Farklı engel türleri ve özellikleri konusunda yeterince bilgim var.					
13.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri belirleyebiliyorum.					
14.	Sınıftaki çocukların özellikleri ve ihtiyaçlarına duyarlı davranıyorum.					
15.	Ön tanı öncesi performans raporunu yazacağım öğrenciyi ancak yeterince tanıdıktan sonra raporu yazıyorum.					
16.	Farklı engel türlerine göre BEP hazırlayabiliyorum.					
17.	Ders müfredatı ile kazanımları, eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlayabiliyorum.					
18.	Hazırladığım BEP'i programda olduğu gibi uyguluyorum.					
19.	Eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdüren öğrencilerin performansını uygun ölçme araçlarını kullanarak gerçekçi biçimde değerlendiriyorum.					
20.	Sınıfta özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri ve diğer öğrencileri ihmal etmeden, her iki gruba da aynı anda etkili biçimde destek olabiliyorum.					
21.	BEP hazırlama ve eğitsel değerlendirme formlarını doldurma konusunda gerektiğinde rehberlik öğretmeninden destek alıyorum.					
22.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine destek oluyorum.					
23.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kariyer gelişimlerine destek oluyorum.					
24.	Okulumda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) başarısı için gerekli çabayı gösteriyorum.					
25.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin akranları tarafından kabul görmesi için gayret gösteriyorum.					
26.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarını doğru tespit edip, potansiyellerini geliştirmelerine destek oluyorum.					
27.	Özel yetenekli çocukların ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlikler tasarlayıp, uyguluyorum.					
28.	Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin aileleri ile etkili iletişim kurabiliyorum.					

BÖLÜM II

Aşağıda kaynaştırma/ bütünleştirme uygulamalarına ilişkin bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen kendi deneyiminizden yola çıkarak bu ifadelere ne derece katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

1. Hiç Katılmıyorum

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

2. Oldukça Katılmıyorum
3. Kısmen Katılıyor-Kısmen Katılmıyorum
4. Oldukça Katılıyorum
5. Tamamen Katılıyorum
6. Bilgim Yok

		1	2	3	4	5	6
29.	Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.						
30.	Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütölen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.						
31.	RAM'lerde tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir.						
32.	Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanılar konmaktadır.						
33.	Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir.						
34.	Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir.						
35.	Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir.						
36.	Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur.						
37.	Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir.						
38.	Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbiri olan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır.						
39.	Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar.						
40.	Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir.						
41.	BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir.						
42.	Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internetten indirilmekte ya da ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklere göre hazırlanmaktadır.						
43.	Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.						
44.	Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir.						
45.	Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir.						
46.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır.						

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

BÖLÜM III

Okullarımızda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının istenen düzeyde sunulmasını engelleyen olası bazı etkenler aşağıda sunulmuştur. Lütfen bu etkenlere ne ölçüde katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

1. Hiç Katılmıyorum
2. Oldukça Katılmıyorum
3. Kısmen Katılıyor- Kısmen Katılmıyorum
4. Oldukça Katılıyorum
5. Tamamen Katılıyorum
6. Bilgim Yok

		1	2	3	4	5
47.	Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması					
48.	Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi					
49.	Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi					
50.	Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi					
51.	Öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarındaki yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) konusundaki yetersizliği					
52.	Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması					
53.	BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması					
54.	Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciye zaman ayıramaması					
55.	Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği					
56.	Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması					
57.	BEP'lerin genellikle kâğit üzerinde yapılıp, gerçekte uygulanmaması					
58.	RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması					
59.	Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması					

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

60.	Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı.					
-----	--	--	--	--	--	--

BÖLÜM IV

Aşağıda öğretmenlerin rol ve tutumlarına ilişkin bir dizi görüş belirtilmiştir. Lütfen, bu görüşlere ne ölçüde katılıp katılmadığınızı belirtiniz.

1. Hiç katılmıyorum
2. Oldukça Katılmıyorum
3. Kısmen Katılıyor- Kısmen Katılmıyorum
4. Oldukça Katılıyorum
5. Tamamen Katılıyorum

		1	2	3	4	5
61.	Öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler olmalıdır.					
62.	Öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir.					
63.	Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir.					
64.	Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir.					
65.	Öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır.					
66.	Öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görülmektedir.					
67.	Öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır.					
68.	Okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur.					

ANKET BURADA BİTTİ - TEŐEKKÜR EDERİZ

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

EK TABLOLAR

EK-3.

Katılımcıların Okullarda Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin **Cinsiyet** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Kadın	Erkek
	Ort.	Ort.
Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.	3.68	3.76
Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.	3.84	3.89
RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir.	3.20	3.24
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanımlar konmaktadır.	3.40	3.43
Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir	3.38	3.49
Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir.	3.02	3.04
Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir.	3.15	3.27
Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur.	2.68	2.94
Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir.	2.81	2.87
Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbiri olan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır.	3.30	3.24
Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar.	3.46	3.35
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir.	3.39	3.26
BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir.	2.77	2.79
Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internetten indirilmekte ya da ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklere göre hazırlanmaktadır.	3.15	3.17
Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.	3.76	3.72
Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir	3.65	3.58
Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir.	2.76	2.85
Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır.	3.14	3.16

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

EK-4

Katılımcıların Okullarda Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin **Yaş** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

		22-30 Yaş	31-40 Yaş	41-50 Yaş	51 + Yaş
	Yeterlik Maddeleri	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
1.	Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.	3.798	3.738	3.859	3.948
2.	Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.	3.708	3.797	3.972	4.031
3.	RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir.	3.205	3.134	3.265	3.400
4.	Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanımlar konmaktadır.	3.450	3.356	3.428	3.526
5.	Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir	3.392	3.321	3.492	3.693
6.	Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir.	2.893	2.970	3.115	3.250
7.	Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir.	3.075	3.102	3.302	3.463
8.	Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur.	2.555	2.688	2.925	3.134
9.	Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir.	2.787	2.755	2.876	3.057
10.	Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbiri olan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır.	3.306	3.329	3.242	3.164
11.	Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar.	3.518	3.434	3.371	3.317
12.	Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir.	3.343	3.355	3.320	3.336
13.	BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir.	2.879	2.821	2.720	2.676
14.	Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internetten indirilmekte ya da ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklerle hazırlanmaktadır.	3.230	3.204	3.089	3.053
15.	Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.	3.687	3.753	3.769	3.713
16.	Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir	3.630	3.653	3.615	3.501
17.	Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir.	2.696	2.801	2.827	2.887

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

18.	Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır.	3.078	3.159	3.131	3.228
-----	---	-------	-------	-------	-------

EK-5

Katılımcıların Okullarda Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin **Eğitim Düzeyi** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Ön lisans	Lisans	Yüksek lisans	Doktora
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.	3.89	3.71	3.64	3.76
Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.	4.02	3.86	3.79	3.74
RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir.	3.39	3.21	3.19	3.20
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanılar konmaktadır.	3.54	3.41	3.36	3.35
Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir	3.67	3.42	3.37	3.39
Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir.	3.26	3.02	2.98	2.84
Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir.	3.50	3.19	3.08	2.91
Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur.	3.15	2.77	2.74	2.71
Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir.	3.09	2.83	2.74	2.72
Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbiri olan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır.	3.14	3.28	3.30	3.13
Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar.	3.39	3.42	3.42	3.10
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir.	3.35	3.34	3.33	3.57
BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir.	2.67	2.78	2.85	2.72
Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internetten indirilmekte ya da ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklere göre hazırlanmaktadır.	3.08	3.15	3.24	3.07
Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.	3.67	3.74	3.80	3.77
Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir	3.51	3.62	3.62	3.69

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir.	2.85	2.79	2.91	2.90
Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır.	3.20	3.13	3.22	3.24

EK-6

Katılımcıların Okullarda Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin **Çalışılan Okul Türü ve Kademesi** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Okul öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise	Özel eğitim
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.	3.83	3.84	3.76	3.84	3.73
Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.	3.76	3.93	3.82	3.84	3.91
RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir.	3.11	3.14	3.34	3.42	3.01
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanımlar konmaktadır.	3.39	3.35	3.51	3.52	3.19
Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir	3.15	3.39	3.56	3.55	3.34
Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir.	3.12	3.03	2.99	3.04	3.00
Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir.	2.95	3.28	3.24	3.15	3.21
Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur.	2.32	2.93	2.80	2.81	2.84
Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir.	2.64	2.84	2.91	2.89	2.75
Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbiri olan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır.	3.33	3.25	3.30	3.24	3.38
Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar.	3.51	3.46	3.31	3.29	3.65
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir.	3.43	3.41	3.29	3.28	3.09
BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir.	2.87	2.76	2.77	2.75	2.84

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internetten indirilmekte ya da ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklere göre hazırlanmaktadır.	3.15	3.15	3.23	3.12	2.97
Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.	3.88	3.74	3.60	3.84	3.83
Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir	3.58	3.65	3.63	3.52	3.71
Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir.	2.88	2.72	2.76	3.05	2.66
Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır.	3.02	3.05	3.17	3.45	2.97

EK-7

Katılımcıların Okullarda Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin **Mesleki Pozisyon** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Müdür veya Müdür Yardımcısı	Okul Öncesi Öğretmeni	Sınıf Öğretmeni	Branş Öğretmeni	Meslek Dersi Öğretmeni	Kültür Dersi Öğretmeni	Rehberlik Öğretmeni
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.	3.93	3.68	3.74	3.66	3.79	3.65	3.59
Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.	4.03	3.77	3.92	3.82	3.85	3.68	3.89
RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir.	3.32	3.08	3.08	3.34	3.38	3.58	2.87
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanımlar konmaktadır.	3.45	3.38	3.32	3.50	3.51	3.60	3.06
Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir	3.55	3.13	3.35	3.53	3.44	3.92	3.23
Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir.	3.07	3.11	3.01	3.00	3.01	3.17	2.96
Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir.	3.17	2.97	3.31	3.24	3.21	2.76	3.21
Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur.	3.02	2.35	2.90	2.77	2.89	2.88	2.75
Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir.	2.91	2.65	2.82	2.90	2.89	2.94	2.64
Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbiri olan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır.	3.28	3.33	3.25	3.28	3.20	3.27	3.43
Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar.	3.51	3.52	3.45	3.33	3.31	3.18	3.69
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir.	3.21	3.47	3.46	3.31	3.26	3.09	2.93

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir.	2.81	2.87	2.77	2.75	2.81	2.65	2.90
Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internetten indirilmekte ya da ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklerle hazırlanmaktadır.	3.28	3.13	3.15	3.19	3.04	3.09	2.86
Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.	3.78	3.84	3.75	3.65	3.81	3.82	3.93
Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir	3.57	3.57	3.66	3.60	3.52	3.72	3.77
Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir.	2.92	2.87	2.72	2.82	3.14	2.51	2.57
Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır.	3.10	3.03	3.08	3.26	3.58	2.69	2.86

EK-8

Katılımcıların Okullarda Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin **Mesleki Kıdem (MEB'de Çalışma Yılı)** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	0-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16 ve daha
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.	3.70	3.60	3.64	3.81
Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.	3.76	3.72	3.83	3.98
RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir.	3.32	3.11	3.11	3.29
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanımlar konmaktadır.	3.53	3.35	3.34	3.45
Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir	3.45	3.34	3.29	3.54
Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir.	2.93	2.92	2.99	3.15
Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir.	3.16	3.04	3.10	3.34
Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur.	2.61	2.59	2.71	2.99
Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir.	2.89	2.73	2.73	2.91

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbiri olan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır.	3.26	3.35	3.34	3.22
Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar.	3.48	3.48	3.43	3.36
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir.	3.32	3.36	3.36	3.33
BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir.	2.84	2.86	2.81	2.72
Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internette indirilmekte ya da ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklere göre hazırlanmaktadır.	3.20	3.24	3.18	3.09
Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.	3.67	3.75	3.76	3.75
Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir	3.57	3.68	3.66	3.59
Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir.	2.72	2.80	2.79	2.84
Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır.	3.11	3.19	3.11	3.15

EK-9

Katılımcıların Okullarda Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Konularında Daha Önce **Hizmet İçi Eğitim Programına Katılıp-Katılmama** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Evet	Hayır
	Ort.	Ort.
Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.	3.74	3.68
Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.	3.91	3.81
RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir.	3.20	3.24
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanımlar konmaktadır.	3.39	3.44
Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir	3.44	3.42
Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir.	3.05	3.01
Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir.	3.25	3.14
Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur.	2.84	2.73
Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir.	2.84	2.83

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbiri olan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır.	3.25	3.30
Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar.	3.45	3.38
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir.	3.34	3.34
BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir.	2.75	2.82
Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internetten indirilmekte ya da ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklere göre hazırlanmaktadır.	3.11	3.21
Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.	3.75	3.73
Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir	3.64	3.60
Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir.	2.77	2.83
Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır.	3.08	3.21

EK-10

Katılımcıların Okullarda Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Lisans Eğitimi Sırasında Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Kapsamında **Ders Veya Dersler Alma Durumu** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Hayır	1 ders aldım	2 ders aldım	3 ders aldım	4 veya daha fazla ders aldım
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.	3.72	3.69	3.70	3.71	3.73
Tam zamanlı kaynaştırma uygulamalarına veya özel eğitim sınıflarında yürütülen uygulamalara ilişkin görev ve sorumluluklar yönetmelikte olduğu gibi yerine getirilmektedir.	3.89	3.82	3.81	3.81	3.91
RAM'larda tanılama süreçlerine yeterli özen gösterilmektedir.	3.26	3.21	3.16	3.18	3.12
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci sonunda öğrencilere doğru tanılar konmaktadır.	3.43	3.42	3.39	3.44	3.35
Eğitsel tanı alan öğrenciler hakkında öğrencinin dersine giren öğretmenlere yeterli bilgi verilmektedir	3.47	3.38	3.38	3.39	3.42
Veliler eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirmektedir.	3.04	3.02	3.01	3.01	3.06
Öğretmenler BEP hazırlama konusunda yeterlidir.	3.22	3.15	3.18	3.20	3.22
Okullarda yeterli sayıda destek eğitim odaları mevcuttur.	2.87	2.71	2.67	2.67	2.80

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Hastane, RAM, rehabilitasyon merkezi ve okul arasında kurumsal işbirliği tatmin edici düzeydedir.	2.86	2.82	2.78	2.83	2.80
Mevcut uygulamalar kaynaştırma tedbiri olan öğrencileri ve akranlarını bütünleştirmede yetersiz kalmaktadır.	3.27	3.28	3.30	3.25	3.30
Veliler tanılama süreçlerine müdahale ederek, rapor içeriğini etkilemeye çalışmaktadırlar.	3.35	3.43	3.51	3.49	3.55
Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci uzun sürmektedir.	3.34	3.35	3.38	3.36	3.27
BEP komisyonları aktif çalışmamakta, kâğıt üzerinde yapılmış gösterilmektedir.	2.76	2.79	2.83	2.83	2.78
Bireysel ihtiyaca göre hazırlanması gereken BEP'ler çoğunlukla internetten indirilmekte ya da ya da geçmiş yıllarda kullanılan örneklerle göre hazırlanmaktadır.	3.17	3.16	3.17	3.14	3.06
Özel eğitim öğretmeni sayısında yetersizlikler söz konusudur.	3.73	3.74	3.73	3.78	3.82
Destek eğitim odaları mekân olarak çocuklara çekici gelmemektedir	3.61	3.62	3.62	3.66	3.67
Okul kuralları BEP'li öğrenciler için gereğinden fazla esnetilmektedir.	2.83	2.78	2.77	2.78	2.75
Kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere "Sınıf Geçme Yönetmeliği"ne göre gereğinden fazla esneklik sağlanmaktadır.	3.21	3.10	3.06	3.10	3.03
Okullarda tam zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrenciler ile özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı kaynaştırma tedbiri olan öğrencilere diğer akranlarıyla eğitimde eşit hak ve fırsatlar sunulmaktadır.	3.72	3.69	3.70	3.71	3.73

EK-11

Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin **Cinsiyet** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Kadın	Erkek
	Ort.	Ort.
Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması	3,19	3,12
Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi	2,51	2,55
Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi	2,45	2,47
Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi	3,37	3,23
Öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarındaki yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) konusundaki yetersizliği	3,22	3,08
Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması	2,94	2,96

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması	3,77	3,72
Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciyeye zaman ayıramaması	4,12	3,93
Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği	3,85	3,64
Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması	3,63	3,56
BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapılıp, gerçekte uygulanmaması	3,01	2,97
RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması	3,40	3,22
Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması	3,61	3,54
Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı.	3,32	3,22

EK-12

Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin **Yaş** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	22-30	31-40	41-50	51 +
	Yaş	Yaş	Yaş	Yaş
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması	3,34	3,22	3,04	2,99
Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi	2,74	2,56	2,41	2,34
Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi	2,56	2,49	2,39	2,31
Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi	3,45	3,41	3,21	3,06
Öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarındaki yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) konusundaki yetersizliği	3,32	3,23	3,08	2,97
Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması	3,05	3,00	2,88	2,78
BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması	3,77	3,80	3,74	3,58

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciye zaman ayıramaması	4,16	4,14	3,96	3,76
Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği	3,93	3,82	3,69	3,51
Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması	3,66	3,66	3,56	3,43
BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapılıp, gerçekte uygulanmaması	3,20	3,07	2,86	2,72
RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması	3,41	3,41	3,26	3,09
Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması	3,79	3,64	3,47	3,34
Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı.	3,43	3,32	3,18	3,14

EK-13

Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin **Eğitim Düzeyi** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Önlisans	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması	3,04	3,17	3,18	2,76
Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi	2,26	2,53	2,65	2,28
Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi	2,24	2,45	2,61	2,38
Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi	3,11	3,33	3,31	3,14
Öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarındaki yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) konusundaki yetersizliği	2,94	3,17	3,30	3,27
Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması	2,73	2,94	3,08	3,15

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması	3,57	3,76	3,74	3,65
Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciye zaman ayıramaması	3,71	4,06	4,05	4,09
Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği	3,54	3,78	3,76	3,47
Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması	3,38	3,61	3,67	3,55
BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapılıp, gerçekte uygulanmaması	2,71	2,99	3,12	2,92
RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması	3,12	3,33	3,35	3,32
Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması	3,34	3,60	3,60	3,61
Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı.	3,20	3,29	3,24	2,95

EK-14

Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin **Çalışılan Okul Türü ve Kademesi** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Okul öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise	Özel eğitim sınıfı
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması	3,20	3,11	3,20	3,11	3,32
Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi	2,60	2,44	2,55	2,52	2,74
Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi	2,60	2,41	2,34	2,44	2,94
Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi	3,66	3,31	3,21	3,21	3,35
Öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarındaki yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) konusundaki yetersizliği	3,47	3,04	3,13	3,22	3,27

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması	3,11	2,89	2,90	3,00	2,96
BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması	3,76	3,76	3,75	3,77	3,60
Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciye zaman ayıramaması	4,25	4,01	4,09	3,91	3,95
Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği	4,10	3,70	3,77	3,65	3,73
Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması	3,69	3,60	3,60	3,61	3,42
BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapılıp, gerçekte uygulanmaması	3,09	2,91	3,06	2,99	2,97
RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması	3,50	3,34	3,25	3,20	3,38
Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması	3,52	3,56	3,65	3,56	3,67
Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı.	3,59	3,31	3,19	2,95	3,57

EK-15

Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin **Mesleki Pozisyon** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Müdür veya Müdür Yardımcısı	Okul Öncesi Öğretmeni	Sınıf Öğretmeni	Branş Öğretmeni	Meslek Dersi Öğretmeni	Kültür Dersi Öğretmeni	Rehberlik Öğretmeni
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması	3,12	3,20	3,11	3,18	3,08	3,08	3,51
Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi	2,54	2,57	2,41	2,50	2,53	3,12	2,88
Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi	2,52	2,55	2,37	2,32	2,42	3,08	3,29
Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi	3,11	3,69	3,37	3,24	3,23	2,88	3,42
Öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim	3,27	3,42	3,01	3,13	3,13	3,41	3,32

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

sınıflarındaki yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) konusundaki yetersizliği							
Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması	2,97	3,10	2,89	2,92	3,01	3,03	2,96
BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması	3,54	3,79	3,81	3,77	3,76	3,66	3,56
Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciye zaman ayıramaması	3,86	4,26	4,02	4,07	3,71	4,15	3,98
Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği	3,59	4,08	3,73	3,76	3,57	3,69	3,81
Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması	3,54	3,67	3,62	3,62	3,48	3,57	3,41
BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapılıp, gerçekte uygulanmaması	3,08	3,05	2,87	3,02	2,95	3,32	3,01
RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması	3,22	3,51	3,37	3,26	3,18	3,15	3,45
Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması	3,61	3,52	3,55	3,63	3,57	3,51	3,73
Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı.	3,41	3,59	3,29	3,12	2,83	3,17	3,82

EK-16

Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin **Mesleki Kıdem (MEB'de Çalışma Yılı)** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	0-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16 + Yıl
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması	3,34	3,28	3,19	3,02
Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi	2,68	2,65	2,53	2,40
Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi	2,48	2,55	2,49	2,37
Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi	3,39	3,44	3,40	3,18
Öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarındaki yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) konusundaki yetersizliği	3,26	3,31	3,21	3,04

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması	2,98	3,06	2,99	2,86
BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması	3,73	3,83	3,79	3,69
Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciyeye zaman ayıramaması	4,07	4,19	4,16	3,91
Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği	3,89	3,89	3,82	3,63
Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması	3,61	3,71	3,64	3,53
BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapıp, gerçekte uygulanmaması	3,13	3,15	3,05	2,83
RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması	3,33	3,44	3,42	3,22
Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması	3,77	3,71	3,59	3,45
Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı.	3,37	3,37	3,34	3,17

EK-17

Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin **Daha Önce Herhangi Bir Hizmet İçi Eğitim Programına Katılıp-Katılmama** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Evet	Hayır
	Ort.	Ort.
Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması	3,13	3,19
Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi	2,51	2,54
Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görülmesi	2,49	2,42
Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi	3,28	3,35
Öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarındaki yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) konusundaki yetersizliği	3,11	3,23
Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması	2,92	2,98
BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması	3,74	3,76

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciye zaman ayıramaması	4,05	4,04
Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği	3,74	3,79
Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması	3,58	3,63
BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapılp, gerçekte uygulanmaması	2,94	3,04
RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması	3,31	3,34
Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması	3,57	3,61
Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı.	3,32	3,24

EK-18

Katılımcıların Bütünleştirme-Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin **Lisans Eğitimi Sırasinda Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Kapsamında Ders Veya Dersler Alma** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Hiç ders almayan	1ders alan	2 ders alan	3 ders alan	4 veya daha fazla ders alan
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Okullarda farklılıklara saygı kültürünün yeterince yerleşmemiş olması	3,11	3,19	3,23	3,28	3,25
Yönetici ve öğretmenlerin BEP süreçlerine gerekli önemi vermemesi	2,45	2,56	2,59	2,67	2,68
Okullarda kaynaştırma tedbiri olan öğrencilerin yük olarak görölmesi	2,37	2,46	2,55	2,63	2,73
Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları konusunda öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesi	3,25	3,39	3,40	3,41	3,32
Öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları (tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıflarındaki yarı zamanlı kaynaştırma, destek eğitim odası vb.) konusundaki yetersizliği	3,13	3,21	3,20	3,22	3,19
Okullarda yönetici, öğretmen ve rehberlik öğretmenlerinin kaynaştırma süreçlerine ilişkin rol ve sorumluluklarının net olmaması	2,92	2,98	2,99	3,04	2,92

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

BEP, tanılama, yerleştirme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin aşırı bürokratik olup, evrak yükünün çok fazla olması	3,75	3,75	3,76	3,75	3,72
Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin BEP'li öğrenciye zaman ayıramaması	3,99	4,11	4,13	4,09	4,06
Okullardaki destek eğitim odalarının yetersizliği	3,70	3,82	3,87	3,91	3,80
Ders saatlerinin destek eğitimi vermeye uygun olmaması	3,59	3,62	3,64	3,63	3,60
BEP'lerin genellikle kâğıt üzerinde yapıp, gerçekte uygulanmaması	2,95	3,03	3,05	3,09	3,00
RAM'larda personel sayısı ve niteliğinin yetersiz olması	3,26	3,36	3,40	3,33	3,40
Kaynaştırma tedbiri almış çocuğu olan velilerin okulla yeterince işbirliği yapmaması	3,54	3,61	3,64	3,67	3,62
Velilerin çocukları ile aynı sınıfta olan kaynaştırma tedbiri bulunan öğrencilere olumsuz bakış açısı.	3,16	3,34	3,43	3,46	3,50

EK-19

Katılımcıların Eğitim Süreçleri İle Çocuklara Bakış Açılarının **Cinsiyet** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Kadın	Erkek
	Ort.	Ort.
Öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler olmalıdır.	4,60	4,54
Öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir.	4,67	4,62
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir.	4,58	4,55
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir.	4,61	4,55
Öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır	4,59	4,54

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

Öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görölmektedir.	3,52	3,44
Öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır.	1,25	1,41
Okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur.	1,48	1,71

EK-20

Katılımcıların Eğitim Süreçleri İle Çocuklara Bakış Açılarının Yaş Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	22-30	31-40	41-50	51 +
	Yaş	Yaş	Yaş	Yaş
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler olmalıdır.	4,59	4,58	4,58	4,58
Öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir.	4,69	4,65	4,64	4,61
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir.	4,59	4,56	4,55	4,59
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir.	4,60	4,56	4,58	4,63
Öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır	4,59	4,56	4,56	4,59
Öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görölmektedir.	3,43	3,48	3,51	3,55
Öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır.	1,31	1,31	1,31	1,32
Okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur.	1,59	1,60	1,54	1,52

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

EK-21

Katılımcıların Eğitim Süreçleri İle Çocuklara Bakış Açılarının **Eğitim Düzeyi** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Önlisans	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler olmalıdır.	4,60	4,58	4,54	4,52
Öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir.	4,63	4,65	4,63	4,64
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir.	4,61	4,57	4,53	4,62
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir.	4,65	4,59	4,54	4,70
Öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır	4,60	4,57	4,52	4,62
Öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görülmektedir.	3,52	3,49	3,44	3,44
Öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır.	1,32	1,31	1,36	1,24
Okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur.	1,43	1,57	1,65	1,48

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

EK-22

Katılımcıların Eğitim Süreçleri İle Çocuklara Bakış Açılarının **Çalışılan Okul Türü ve Kademesi** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Okul öncesi	ilkokul	Ortaokul	Lise	Özel eğitim sınıfı
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Öğretmenlerin çalışmalarının odak Hayırtasında öğrenciler olmalıdır.	4,62	4,62	4,55	4,51	4,63
Öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir.	4,66	4,67	4,64	4,61	4,69
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir.	4,62	4,60	4,53	4,47	4,65
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir.	4,65	4,61	4,54	4,51	4,66
Öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır	4,64	4,59	4,53	4,51	4,65
Öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görülmektedir.	3,32	3,49	3,52	3,53	3,61
Öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır.	1,23	1,29	1,35	1,38	1,28
Okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur.	1,35	1,50	1,69	1,77	1,43

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

EK-23

Katılımcıların Eğitim Süreçleri İle Çocuklara Bakış Açılarının **Mesleki Pozisyon** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Müdür veya Müdür Yardımcısı	Okul Öncesi Öğretmeni	Sınıf Öğretmeni	Branş Öğretmeni	Meslek Dersi Öğretmeni	Kültür Dersi Öğretmeni	Rehberlik Öğretmeni
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler olmalıdır.	4,54	4,63	4,63	4,54	4,50	4,56	4,65
Öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir.	4,61	4,66	4,67	4,64	4,59	4,68	4,73
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir.	4,59	4,61	4,60	4,51	4,45	4,61	4,70
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir.	4,59	4,66	4,61	4,53	4,51	4,60	4,70
Öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır	4,56	4,65	4,59	4,52	4,53	4,59	4,68
Öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görülmektedir.	3,43	3,34	3,51	3,54	3,60	3,17	3,67
Öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır.	1,41	1,21	1,28	1,35	1,41	1,21	1,26
Okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur.	1,57	1,33	1,50	1,72	1,84	1,43	1,36

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitim Geliştirilmesi Projesi

EK-24

Katılımcıların Eğitim Sürerleri İle Çocuklara Bakış Ağlarının **Mesleki Kıdem (MEB'de Çalışma Yılı)** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	0-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16 +
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler olmalıdır.	4,59	4,55	4,61	4,58
Öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir.	4,70	4,65	4,66	4,63
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir.	4,61	4,54	4,58	4,55
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir.	4,62	4,55	4,58	4,59
Öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır.	4,59	4,55	4,58	4,57
Öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görölmektedir.	3,42	3,48	3,48	3,52
Öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır.	1,30	1,32	1,30	1,32
Okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur.	1,58	1,64	1,55	1,54

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

EK-25

Katılımcıların Eğitim Sürreçleri İle Çocuklara Bakış Açılarının Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Konularında Daha Önce Herhangi Bir **Hizmet İçi Eğitim Programına Katılıp-Katılmama** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Evet	Hayır
	Ort.	Ort.
Öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler olmalıdır.	4,60	4,57
Öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir.	4,66	4,64
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir.	4,60	4,54
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir.	4,61	4,56
Öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır.	4,59	4,55
Öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görölmektedir.	3,49	3,48
Öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır.	1,30	1,33
Okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur.	1,51	1,62

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi

EK-26

Katılımcıların Eğitim Süreçleri İle Çocuklara Bakış Açılarının Lisans Eğitimi Sırasında Bütünleştirme-Özel Eğitim-Kaynaştırma Kapsamında **Ders Veya Dersler Alma Durumu** Değişkenine Göre Aritmetik Ortalamaları

	Hayır	1 ders alan	2 ders alan	3 ders alan	4 veya daha fazla ders alan
	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	Ort.
Öğretmenlerin çalışmalarının odak noktasında öğrenciler olmalıdır.	4,57	4,59	4,59	4,58	4,62
Öğrencilere potansiyellerine ulaşmaları için yardım edilmelidir.	4,64	4,65	4,66	4,68	4,70
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan, öğretmenlerin görevi bunu fark etmek ve geliştirmektir.	4,53	4,57	4,60	4,63	4,66
Her çocuğun farklı yetenekleri olduğundan hiçbir çocuk için umutsuzluğa kapılmamak gerekir.	4,56	4,59	4,60	4,64	4,67
Öğretmenler derslerini öğrencilerin ezberlemesi gereken bilgilerden ziyade, ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya yönelik planlamalıdır	4,54	4,57	4,61	4,61	4,63
Öğrencilerin birçoğunda davranış problemleri görülmektedir.	3,53	3,45	3,43	3,41	3,49
Öğretmenlerin asıl görevi en zeki öğrencileri seçmek ve eğitmek olmalıdır.	1,32	1,29	1,32	1,34	1,31
Okullarda asla başarılı olamayacak bazı öğrenciler vardır ve öğretmenlerin bu öğrenciler için yapacakları bir şey yoktur.	1,63	1,53	1,52	1,49	1,47